

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

12 maart 2010

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en
het Gerechtelijk Wetboek, in verband met
echtscheiding**

(ingediend door
mevrouw Clotilde Nyssens c.s.)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

12 mars 2010

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code civil et le
Code judiciaire en matière
de divorce**

(déposée par
Mme Clotilde Nyssens et consorts)

SAMENVATTING

*De echtscheidingsregeling werd in 2007 ingrijpend
gewijzigd, hetgeen tot veel kritiek heeft geleid.*

*Derhalve achten de indieners het aangewezen
bepaalde onvolkomenheden, incoherenties en zelfs
kwalijske gevolgen van die hervorming weg te werken.*

RÉSUMÉ

*La matière du divorce a fait l'objet d'importantes
modifications en 2007 et cette réforme a fait l'objet de
nombreuses critiques.*

*Les auteurs estiment donc justifié d'en corriger
certaines imperfections, incohérences, voire certains
effets pervers.*

cdH	:	centre démocrate Humaniste
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
FN	:	Front National
LDD	:	Lijst Dedecker
MR	:	Mouvement Réformateur
N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
PS	:	Parti Socialiste
sp.a	:	socialistische partij anders
VB	:	Vlaams Belang

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 52 0000/000:	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 52 0000/000:	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Ingevolge de wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding (hierna “deze wet” genoemd) kan men thans uit de echt scheiden zonder enig gevolg van de verbreking van de echtverbintenis te hebben geregeld, zowel ten aanzien van de economisch zwakkere echtgenoot als ten aanzien van de kinderen. Aldus ontheft deze wet de partijen van de persoonlijke verplichtingen die zij bij het huwelijk hebben aangegaan. Dat was de kritiek die zeer snel tegen deze wet werd ingebracht¹.

De destijds in de Senaat ingediende amendementen die beoogden bepaalde oplossingen aan te reiken, werden allemaal verworpen².

Sommige auteurs vreesden dat deze wet de partijen er zou toe aanzetten de scheiding in te zetten en pas achteraf werk te maken van de nadere regels en de gevolgen ervan, met alle mogelijke kwalijke gevolgen van dien voor de kinderen of voor de economisch zwakkere partner. Jammer genoeg is die vrees inmiddels bewaarheid geworden; uit de eerste cijfers waarover wij beschikken, blijkt immers dat het aantal echtscheidingen door onderlinge toestemming is afgenomen³.

¹ Zie Stuk Kamer DOC 51 2341/007, Verslag namens de subcommissie “Familierecht”, hoorzitting met mevrouw A. Vandekerckhove, Vlaams kinderrechtencommissaris, blz. 291, met de heer S. Léonard, vertegenwoordiger van de “Algemene afvaardiging van de Franse Gemeenschap voor de rechten van het kind”, blz. 295, en met mevrouw M. Renders, blz. 300-301; zie ook Stuk Kamer DOC 50 0619/002, Verslag namens het Adviescomité voor Maatschappelijke Emancipatie, hoorzitting met mevrouw L. Versluys, blz. 10-11.

² Stuk Senaat, 3-2068/2, amendement nr. 5 van de dames de T'Serclaes en Defraigne; amendementen nrs. 40 tot 44 van mevrouw Nyssens - deze laatste amendementen strekten ertoe de bevoegdheid voor alle bijkomende maatregelen bij de echtscheiding, zowel tijdens de echtscheidingsprocedure als nadat de echtscheiding is uitgesproken, uitsluitend toe te kennen aan de rechter die zich over de echtscheiding moet uitspreken.

³ I. Schyns, “Le divorce à Bruxelles, mode d'emploi”, ADF, mei 2009: in 2006 bedroeg het percentage van de echtscheidingen op grond van bepaalde feiten ongeveer 41,5 %, en dat van de echtscheidingen door onderlinge toestemming 58,5 %. In 2008 bedroeg het percentage van de echtscheidingen op grond van bepaalde feiten volgens de oude wet en op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk 56,5 %, en dat van de echtscheidingen door onderlinge toestemming 43,5 %. De verhouding is dus volledig omgekeerd (cijfers geciteerd door professor A.C. Van Gysel tijdens de hoorzitting van 6 mei 2009 in de subcommissie (van de commissie voor de Justitie) “Familierecht”, Stuk Kamer DOC 52 1517/xxx, dat later zal verschijnen in het stuk met het eindverslag.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Suite à la loi du 27 avril 2007 réformant le divorce (ci-après, “cette loi”), il est actuellement possible de divorcer sans avoir réglé aucune des conséquences de la rupture du lien conjugal, que ce soit à l'égard de l'époux économiquement faible ou des enfants. Ce faisant, elle déresponsabilise les parties sur le sort des obligations personnelles qu'elles ont contractées en se mariant. Ces critiques ont été formulées très tôt à l'encontre de cette loi¹.

Les amendements qui, à l'époque, furent déposés au Sénat pour proposer certaines solutions furent tous écartés (doc. Sénat, 3-2068/2, amendement n° 5 de Mmes t'Serclaes et Defraigne; amendements n°s 40 à 44² de Mme Nyssens).

Ce que craignaient certains auteurs s'est confirmé dans la pratique, à savoir que tout dans la loi converge pour que les parties commencent par divorcer et ne règlent qu'ensuite les modalités et les effets de leur divorce, avec toutes les conséquences néfastes que cela peut représenter pour les enfants ou l'époux économiquement faible. On observe ainsi, selon les premiers chiffres en notre possession, une diminution des procédures en divorce par consentement mutuel³.

¹ Voir: Doc. Ch. 51 2341/7, Rapport de la sous-Commission Droit de la Famille de la Chambre, Auditions de A. Vandekerckhove, Commissaire flamande aux droits de l'enfant, p. 291, de S. Léonard pour le Délégué général aux droits de l'enfant, p. 295 et Mia Renders, p. 300-301; Doc. Ch. 50 0619, 2001-2002, Avis Comité d'avis pour l'émancipation sociale de la Chambre, audition de Mme L. Versluys, p. 10-11.

² Ces amendements visaient à concentrer entre les mains du juge qui serait appelé à prononcer le divorce la compétence de statuer sur toutes les mesures accessoires du divorce, tant pendant la durée de la procédure qu'après le divorce.

³ I. Schyns, Le divorce à Bruxelles, mode d'emploi, ADF, mai 2009: en 2006, on comptait environ 41,5 % de divorces pour cause déterminée et 58,5 % de divorces par consentement mutuel. En 2008, il y a eu 56,5 % de divorces pour cause déterminée (ancienne loi) et désunion irrémédiable, et 43,5 % de divorces par consentement mutuel: la proportion semble donc s'être totalement inversée, cité par le professeur A.C. Van Gysel lors de son audition du 6 mai 2009 devant la sous-commission (de la commission Justice) Droit de la famille, Doc. Chambre 52 1517/X, à paraître dans le document contenant le rapport final.

De recente rechtsleer beklemtoont dat echtgenoten die uit de echt willen scheiden, er moeten toe worden verplicht bepaalde aspecten op zijn minst voorlopig te regelen, meer bepaald in verband met de kinderen, de gezinswoning of het levensonderhoud van de partners.

Eén van de ingrijpende wijzigingen waarin dit wetsvoorstel voorziet, is dan ook te bepalen dat de rechtbank de echtscheiding pas kan uitspreken wanneer op zijn minst voorlopige maatregelen werden opgelegd dan wel bekrachtigd inzake de huisvesting, het levensonderhoud en de opvoeding van de kinderen.

De rechtbank kan de echtscheiding eveneens ambtshalve dan wel op verzoek van een van de partijen uitspreken wanneer een van de volgende maatregelen — op zijn minst voorlopig — is gerechtvaardigd ter vrijwaring van de rechtmatige belangen van de echtgenoten of de kinderen:

- de toekenning, tijdens de echtscheidingsprocedure dan wel na de echtscheiding, van het (eventueel kosteloze) genot van de gezinswoning(en) aan een van de echtgenoten;
- de toekenning aan een van de echtgenoten van levensonderhoud tijdens de echtscheidingsprocedure dan wel van een onderhoudsuitkering na de echtscheiding;
- maatregelen betreffende de vrijwaring of het beheer van de goederen van de echtgenoten.

De tweede wijziging waarin dit wetsvoorstel voorziet, heeft betrekking op artikel 299 van het Burgerlijk Wetboek. Deze wet heeft die bepaling gewijzigd, in die zin dat de echtgenoten *“behoudens overeenkomst in tegenovergestelde zin (...) alle voordelen [verliezen] die ze elkaar bij huwelijksovereenkomst en sinds het aangaan van het huwelijk hebben toegekend”*.

Dit wetsvoorstel beoogt die bepaling te wijzigen om rekening te houden met de rechtspraak van het Hof van Cassatie. Volgens dat Hof⁴ heeft dat begrip namelijk tevens betrekking op alle schenkingen onder levenden die de echtgenoten elkaar kunnen hebben gedaan.

Het is evenwel niet aangewezen in beginsel te bepalen dat alle schenkingen onder levenden die de echtgenoten elkaar door het huwelijk kunnen hebben gedaan “verloren” gaan, louter omdat de partners uit de echt scheiden. Het lijkt beter elk van de echtgenoten vrij te laten beslissen of hij de tijdens het huwelijk gedane schenkingen onder levenden al dan niet wenst te herroepen, zonder dat die schenkingen ingevolge artikel 299 van het Burgerlijk Wetboek van rechtswege worden herroepen. De voorgestelde nieuwe bepaling

La doctrine récente insiste sur la nécessité d’obliger les époux qui souhaitent divorcer à régler, au moins provisoirement, certains points concernant notamment les enfants, le logement familial ou encore le sort alimentaire des époux.

Une modification fondamentale introduite par la proposition consiste dès lors à prévoir que le tribunal ne puisse prononcer le divorce que lorsque des mesures, à tout le moins provisionnelles, relatives à l’hébergement, l’entretien et l’éducation des enfants ont été ordonnées ou entérinées.

Il pourra le faire aussi, de la même manière, d’office ou à la demande d’une des parties, lorsque l’une des mesures suivantes, à tout le moins provisionnelle(s), est (sont) justifiée(s) par la préservation des intérêts légitimes des époux ou des enfants:

- l’octroi à un des époux, durant l’instance en divorce ou après le divorce, de la jouissance, éventuellement gratuite, du ou d’un des logements de la famille;
- l’octroi à un des époux d’un secours alimentaire durant l’instance ou d’une pension après divorce;
- des mesures relatives à la conservation ou à la gestion des biens des époux.

La deuxième modification apportée par la proposition porte sur l’article 299 du Code civil. Cette loi a modifié cette disposition pour prévoir que *“sauf convention contraire, les époux perdent tous les avantages qu’ils se sont faits par contrat de mariage et depuis qu’ils ont contracté mariage”*.

La proposition vise à modifier cette disposition pour tenir compte de la jurisprudence de la Cour de cassation. Selon la Cour de cassation⁴, ce terme vise aussi toutes les donations entre vifs que les époux avaient pu se consentir.

Or, il n’est pas adéquat d’ériger en principe que toutes les donations entre vifs que les époux se seraient consenties par le mariage se trouveraient “perdues” par le seul fait du divorce. Il paraît préférable de laisser chacun des époux décider librement s’il entend ou non révoquer les donations entre vifs consenties pendant le mariage, sans que celles-ci ne se trouvent révoquées de plein droit par l’effet de l’article 299 du Code civil. La nouvelle disposition proposée limite dès lors la portée de l’article 299 du Code civil aux actes ou clauses qui

⁴ Hof van Cassatie, 23 november 2001, RTDF, 3/2003, blz. 634.

⁴ Cass., 23 novembre 2001, RTDF, 3/2003, p. 634.

perkt bijgevolg de draagwijdte van artikel 299 van het Burgerlijk Wetboek in tot de handelingen of clausules die een van de echtgenoten een voordeel toekenden bij het overlijden van de andere echtgenoot.

De derde wijziging heeft betrekking op de uitkering tot levensonderhoud na een echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk. Dit wetsvoorstel brengt technische verbeteringen aan, om duidelijk te stellen dat de rechtbank later, op verzoek van een van de partijen, de uitkering tot levensonderhoud kan optrekken, inperken of schrappen als blijkt dat het bedrag ervan niet langer passend is op grond van nieuwe omstandigheden die zich hebben voorgedaan buiten de wil van de partijen om. Deze regeling geldt zowel voor een echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting als voor een echtscheiding door onderlinge toestemming; zij is niet van toepassing wanneer de partijen uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen.

Vervolgens beoogt dit wetsvoorstel duidelijkheid te scheppen over de voorschriften om een aanvraag tot echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting in te dienen. De aanvraag tot echtscheiding op grond van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, mag alleen bij dagvaarding worden ingediend. De wet wordt op dat punt niet gewijzigd.

Een gezamenlijke, door beide echtgenoten op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek ingediende aanvraag kan per definitie maar bij verzoekschrift worden ingediend.

Er wordt gepreciseerd dat het wel degelijk gaat om een verzoekschrift op tegenspraak. De recente rechtsleer gaat er immers van uit dat het niet opportuun is alle gevolgen van de procedure bij eenzijdig verzoekschrift toe te passen op de gezamenlijk aangevraagde echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk. In de nieuwe bepaling wordt erop toegezien zo nauwkeurig mogelijk te zijn, om interpretatieproblemen te voorkomen. De aanvraag tot echtscheiding op grond van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek kan ook bij verzoekschrift op tegenspraak worden ingediend. Om een einde te maken aan interpretatiemoeilijkheden wordt in het wetsvoorstel ook voorgesteld dat pas als beide echtgenoten tijdens de procedure beslissen de echtscheiding gezamenlijk aan te vragen, de termijnen conform de ratio legis van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek kunnen worden ingekort ten opzichte van de situatie waarbij de echtscheiding wordt aangevraagd op grond van artikel 229, § 1 of § 3, van hetzelfde Wetboek.

prévoyaient un avantage au profit d'un des époux à la mort de son conjoint.

La troisième modification a trait à la pension après un divorce pour désunion irrémédiable. Des corrections techniques sont apportées pour préciser clairement que, tant dans le cas d'un divorce pour désunion irrémédiable qu'en cas de divorce par consentement mutuel, et sauf si les parties ont convenu expressément le contraire, le tribunal peut, à la demande d'une des parties, ultérieurement augmenter, réduire ou supprimer la pension alimentaire si, par suite de circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties, son montant n'est plus adapté.

La proposition vise ensuite à clarifier les règles concernant le mode d'introduction des demandes en divorce pour cause de désunion irrémédiable: la demande en divorce fondée sur l'article 229, § 1er, du Code civil ne peut être introduite que par citation. La loi reste inchangée à ce sujet.

Une demande conjointe introduite par les deux époux sur la base de l'article 229, § 2, du Code civil ne peut, par définition, être introduite que par requête.

Il est précisé qu'il s'agit bien d'une requête contradictoire. La doctrine récente considère en effet qu'il n'est pas opportun d'appliquer tous les effets de la procédure sur requête unilatérale au divorce pour cause de désunion irrémédiable sollicité de manière conjointe. La nouvelle disposition veille à être la plus précise possible afin d'éviter les problèmes d'interprétation. La demande en divorce fondée sur l'article 229, § 3, du Code civil peut aussi être introduite par requête contradictoire. Pour mettre fin à des difficultés d'interprétation, la proposition précise également que ce n'est que lorsque les deux époux décident, en cours de procédure, de solliciter conjointement le divorce qu'il est conforme à la *ratio legis* de l'article 229, § 2, que les délais soient raccourcis par rapport à la situation où le divorce est sollicité sur la base de l'article 229, § 1er ou § 3, du Code civil.

Het wetsvoorstel maakt ook een einde aan de controverse door de betekening op te leggen van een vonnis waarbij de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk wordt uitgesproken op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek. De termijn om cassatieberoep in te stellen tegen een arrest, ongeacht van welke aard, wordt eenvormig teruggebracht tot de gemeenrechtelijke cassatietermijn van 3 maanden. Tot slot worden bepaalde redactiefouten verbeterd en nutteloze of verouderde bepalingen opgeheven.

Sommige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en van het Gerechtelijk Wetboek worden eveneens bijgewerkt, in die zin dat de bepalingen betreffende de echtscheiding door onderlinge toestemming uit het Burgerlijk Wetboek worden gehaald (waar zij waren opgenomen met die over echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk) en in het Gerechtelijk Wetboek worden ingevoegd, in de bepalingen met betrekking tot dat soort echtscheiding.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Art. 2

De recente rechtsleer legt er de nadruk op dat men de echtgenoten die uit de echt wensen te scheiden, moet verplichten bepaalde zaken, op zijn minst voorlopig, te regelen, met name in verband met de kinderen, de gezinswoning of nog, het levensonderhoud van de echtgenoten (zie bijvoorbeeld J. L. Renchon, *“La nouvelle réforme (précipitée) du droit belge du divorce: le “droit au divorce”*”, RTDF, 4/2007, nrs. 36-38, blz. 954-956;⁵).

Meester Guy Hiernaux, vertegenwoordiger van de *“Ordre des barreaux francophones et germanophone”* heeft tijdens de hoorzittingen aangegeven dat in negen op tien gevallen de echtscheiding uitgesproken en overgeschreven wordt, terwijl de procedure bij de voorzitter van de rechtbank met het oog op het verkrijgen van voorlopige maatregelen nog aan de gang is. Die situatie is volkomen paradoxaal, aangezien bijvoorbeeld een van de echtgenoten niet langer de aan de andere echtgenoot toebehorende echtelijke woning mag blijven bewonen, en dat terwijl het vraagstuk van de huisvesting van de kinderen nog hangende is in kort geding. De spreker achtte het bijgevolg absoluut noodzakelijk dat vóór de echtscheiding wordt uitgesproken, men minstens op één of andere wijze het lot van de minderjarige kinderen zou hebben geregeld⁶.

⁵ Zie ook de hoorzitting met professor Van Gysel, geciteerd onder voetnoot 3.

⁶ Zie ook voetnoot 3.

La proposition tranche aussi une controverse en imposant la signification d'un jugement prononçant le divorce pour désunion irrémédiable sur la base de l'article 229, § 2, du Code civil. Le délai pour se pourvoir en cassation contre un arrêt, de quelle que nature qu'il soit, est ramené uniformément au délai de cassation de droit commun de 3 mois. Enfin, certaines erreurs de rédaction sont corrigées et des dispositions inutiles ou désuètes sont abrogées.

Certaines dispositions du Code civil et du Code judiciaire font aussi l'objet d'un toilettage, en ce sens que les dispositions concernant le divorce par consentement mutuel sont retirées du Code civil (où elles se trouvaient mêlées au divorce pour désunion irrémédiable) et insérées dans le Code judiciaire, dans les dispositions relatives à ce type de divorce.

COMMENTAIRES DES ARTICLES

Art. 2

La doctrine récente insiste sur la nécessité d'obliger les époux qui souhaitent divorcer à régler, au moins provisoirement, certains points concernant notamment les enfants, le logement familial ou encore le sort alimentaire des époux (voir par exemple, J. L. Renchon, *La nouvelle réforme (précipitée) du droit belge du divorce: le “droit au divorce”*, RTDF, 4/2007, n°s 36-38, p. 954-956;⁵).

Selon Maître Guy Hiernaux, représentant de l'Ordre des barreaux francophones et germanophone, *“dans neuf cas sur dix, le divorce est prononcé et transcrit alors que la procédure devant le président du tribunal visant à obtenir des mesures provisoires est toujours pendante. Cette situation est tout à fait paradoxale dans la mesure où, par exemple, l'un des conjoints aura perdu le droit de rester au domicile conjugal, appartenant à l'autre, alors que la question de l'hébergement des enfants est toujours pendante en référé. L'intervenant estime par conséquent qu'il serait indispensable qu'avant que le divorce soit prononcé l'on ait au moins réglé d'une manière ou d'une autre le sort des enfants mineurs”*⁶.

⁵ Voir également l'audition du professeur Van Gysel, cité sous la référence n° 3.

⁶ Voir également référence n° 3.

Evenwichtige overeenkomsten bevorderen die het belang van de partijen en van de kinderen eerbiedigen, lijkt ons een na te streven doel te zijn.

Deze bepaling beoogt bijgevolg dat de rechtbank de echtscheiding pas kan uitspreken wanneer op zijn minst voorlopige maatregelen betreffende de huisvesting, het levensonderhoud en de opvoeding van de kinderen zijn opgelegd of bekrachtigd.

De rechtbank kan eveneens, ambtshalve of op verzoek van een van de partijen, beslissen om de uitspraak van de echtscheiding uit te stellen, als andere op zijn minst voorlopige maatregelen, gerechtvaardigd ter vrijwaring van de rechtmatige belangen van de echtgenoten of de kinderen. Voorbeelden daarvan zijn het (eventuele kosteloze) genot van de gezinswoning(en), de toekenning aan een van de echtgenoten van levensonderhoud tijdens de rechtszaak of van een uitkering na de echtscheiding.

Art. 3

De voorgestelde bepaling houdt rekening met de strekking die het Hof van Cassatie⁷ heeft gegeven aan de term “voordelen” in de oude tekst. Volgens het Hof van Cassatie beoogde die term ook alle schenkingen tussen levenden die de echtgenoten elkaar kunnen hebben gedaan.

Het is echter niet aangewezen tot principe te verheffen dat alle schenkingen onder levenden die de echtgenoten door het huwelijk elkaar zouden hebben gedaan, louter door de echtscheiding “verloren” zouden gaan.

Onverminderd een eventuele toekomstige wijziging van artikel 1096 van het Burgerlijk Wetboek, waarbij de echtgenoten de schenkingen die zij tijdens het huwelijk anders dan bij huwelijkscontract hebben gedaan, kunnen herroepen, lijkt het verkieslijk thans alleen voor die oplossing te kiezen. Zo zou elk van de echtgenoten vrij mogen beslissen de schenkingen onder levenden die zij tijdens het huwelijk hebben gedaan al dan niet te herroepen; zulks zou echter niet van rechtswege mogen gebeuren, als gevolg van de bepaling in artikel 299 van het Burgerlijk Wetboek, zoals die er door die wet in is ingevoegd.

⁷ Cass., 23 november 2001, RTDF, 3/2003, blz. 634: “Met “voordelen” in de zin van art. 299 B.W. wordt bedoeld, eensdeels, alle schenkingen tussen echtgenoten, anderdeels, de voordelen die tegelijk overlevingsrechten zijn, met name de bedingen van vooruitmaking en de bedingen van ongelijke verdeling van de huwelijksgemeenschap. Zodoende is die bepaling niet van toepassing op de andere voordelen die bij de verdeling ontstaan uit de samenstelling van de huwelijksgemeenschap en derhalve niet op de voordelen die het gevolg zijn van de inbreng van een eigen goed in de huwelijksgemeenschap.”.

Favoriser des accords équilibrés, respectueux de l'intérêt des parties et des enfants, nous semble devoir être un objectif à poursuivre.

Cette disposition vise, dès lors, à ce que le tribunal ne puisse prononcer le divorce que lorsque des mesures, à tout le moins provisionnelles, relatives à l'hébergement, l'entretien et l'éducation des enfants ont été ordonnées ou entérinées.

Il peut aussi décider, d'office ou à la demande d'une des parties, de retarder le prononcé du divorce lorsque d'autres mesures, à tout le moins provisionnelles, sont justifiées par la préservation des intérêts légitimes des époux ou des enfants. Par exemple, la jouissance, éventuellement gratuite, du ou d'un des logements de la famille, l'octroi à un des époux d'un secours alimentaire durant l'instance ou d'une pension après divorce....

Art. 3

La disposition proposée tient compte de la portée qui avait été donnée par la Cour de cassation⁷ au terme “*avantages*” contenu dans le texte ancien. Selon la Cour de cassation, ce terme visait aussi toutes les donations entre vifs que les époux avaient pu se consentir.

Or, il n'est pas adéquat d'ériger en principe que toutes les donations entre vifs que les époux se seraient consenties par le mariage se trouveraient “perdues” par le seul fait du divorce.

Sans préjudice d'une éventuelle modification, à l'avenir, de l'article 1096 du Code civil, qui prévoit la possibilité pour les époux de révoquer les donations qu'ils se sont faites pendant le mariage autrement que par contrat de mariage, il paraît préférable de s'en tenir actuellement à cette solution, en laissant chacun des époux décider librement s'il entend ou non révoquer les donations entre vifs consenties pendant le mariage, sans que celles-ci ne se trouvent révoquées de plein droit, par l'effet de la disposition contenue dans l'article 299 du Code civil, telle qu'elle y a été insérée par cette loi.

⁷ Cass., 23 novembre 2001, RTDF, 3/2003, p. 634: “Il y a lieu d'entendre par “*avantages*” au sens de l'article 299 du Code civil, d'une part, toutes les donations entre époux et, d'autre part, les avantages constituant simultanément les droits de survie, à savoir les dispositions faites par préciput et les dispositions de partage inégal de la société conjugale. Ainsi, cette disposition n'est pas applicable aux autres avantages découlant de la composition de la communauté au moment du partage et, par conséquent, elle n'est pas applicable aux avantages résultant de l'apport d'un bien propre en communauté.”.

De voorgestelde nieuwe bepaling perkt bijgevolg de draagwijdte van artikel 299 van het Burgerlijk Wetboek in tot de handelingen of clausules die een van de echtgenoten een voordeel toekenden bij het overlijden van de andere echtgenoot.

Art. 4

In de rechtsleer wijzen alle specialisten erop dat in artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek inzake de uitkering tot levensonderhoud na een echtscheiding door onherstelbare ontwrichting van het huwelijk niet moet worden verwezen naar de echtscheiding door onderlinge toestemming.

Voorts vinden die auteurs eensgezind dat er geen reden is een echtgenoot in het kader van een echtscheiding door onherstelbare ontwrichting van het huwelijk te verbieden overeen te komen dat de eventueel na die scheiding aan een van de partners toegekende uitkering tot levensonderhoud niet voor herziening vatbaar is of dat alleen maar is in bepaalde gevallen (J.L. Renchon, *La nouvelle réforme (précipitée) du droit belge du divorce: le "droit au divorce"*, RTDF 4/2007, blz. 1031, alsook hoorzitting met P. Senaeve⁸).

De hier voorgestelde tekst behelst trouwens een correctie van een in de vigerende tekst voorkomende anomalie, te weten dat de rechtbank "in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt" de uitkering tot levensonderhoud kan verhogen, verminderen of afschaffen, terwijl het bedrag van een dergelijke uitkering na een echtscheiding per definitie pas in het vonnis waarbij de echtscheiding wordt uitgesproken, definitief kan worden overeengekomen door de beide partijen of opgelegd door de rechtbank.

Artikel 11 van dit wetsvoorstel strekt tot wijziging van artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek, teneinde de in artikel 301, § 7, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek opgenomen bepaling toepasbaar te maken op de uitkering tot levensonderhoud tussen echtgenoten bij een echtscheiding door onderlinge toestemming. Ter wille van de coherentie wordt in artikel 301, § 7, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek de verwijzing naar de echtscheiding door onderlinge toestemming weggelaten. Dat betekent evenwel niet dat die bepaling van toepassing wordt op de echtscheiding door onderlinge toestemming, aangezien ze niet voorkomt in het gewijzigde artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek (zie artikel 11 van het wetsvoorstel).

⁸ Zie ook voetnoot nr. 3.

La nouvelle disposition proposée limite dès lors la portée de l'article 299 du Code civil aux actes ou clauses qui prévoient un avantage au profit d'un des époux à la mort de son conjoint.

Art. 4

Les auteurs de doctrine s'accordent pour considérer qu'il n'y a pas lieu de faire référence au divorce par consentement mutuel dans l'article 301 du Code civil régissant la pension après un divorce pour désunion irrémédiable.

Par ailleurs, les auteurs s'entendent aussi pour considérer qu'il n'y a pas de raison d'interdire aux époux, dans le contexte d'un divorce pour désunion irrémédiable, de convenir que l'éventuelle pension après divorce qui serait allouée à l'un d'entre eux ne serait pas susceptible de révision ou le serait seulement dans telle ou telle hypothèse (J.L. Renchon, *La nouvelle réforme (précipitée) du droit belge du divorce: le "droit au divorce"*, RTDF 4/2007, p. 1031; P. Senaeve, audition⁸).

Le texte ici proposé corrige par ailleurs l'anomalie qui consistait à prévoir, dans le texte ancien, que le tribunal puisse augmenter, réduire ou supprimer la pension "dans le jugement prononçant le divorce", alors que, par définition, c'est au plus tôt dans le jugement prononçant le divorce que le montant d'une pension après divorce peut être définitivement convenu entre les parties ou fixé par le tribunal

L'article 1288 du Code judiciaire est modifié par l'article 11 de la présente proposition pour rendre la disposition prévue à l'article 301, § 7, alinéa 1er, du Code civil applicable à la pension entre époux dans le cas d'un divorce par consentement mutuel. Dans un souci de cohérence, la référence au divorce par consentement mutuel est supprimée à l'article 301, § 7, alinéa 2, du Code civil. Cela ne signifie toutefois pas que cette disposition soit rendue applicable au divorce par consentement mutuel, dès lors que cette disposition n'est pas reprise à l'article 1288 du Code judiciaire modifié (voir article 11 de la proposition).

⁸ Voir également référence n°3.

Art. 5

Tijdens recente hoorzittingen in de Kamer van volksvertegenwoordigers⁹ is gebleken dat de meeste van de gehoorde rechtsspecialisten het wenselijk vonden dat de op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek ingediende aanvraag tot echtscheiding onderworpen zou zijn aan de voorschriften die gelden inzake het verzoekschrift op tegenspraak.

De hier voorgestelde, nieuwe wetsbepaling is op dat vlak zo expliciet mogelijk, teneinde interpretatieproblemen te voorkomen.

Daaruit vloeit voort dat:

1. de op artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek gebaseerde aanvraag tot echtscheiding slechts bij dagvaarding mag worden ingediend; de wet wordt op dat punt niet gewijzigd. Het is niet nodig dienaangaande een specifieke bepaling in te voegen, omdat hier gewoon het gemeen recht geldt;

2. de op artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek gebaseerde aanvraag tot echtscheiding eveneens bij verzoekschrift op tegenspraak kan worden ingediend;

3. een gezamenlijk door de beide echtgenoten ingediende aanvraag tot echtscheiding op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek per definitie slechts bij verzoekschrift kan worden ingediend, omdat er in dit soort van procedure niet echt iemand wordt gedagvaard, al gaat het wel om een verzoekschrift op tegenspraak. In dit geval wordt dat verzoekschrift ondertekend door elk van beide echtgenoten of door ten minste één advocaat of één notaris. Ter wille van de coherentie worden die momenteel in artikel 1255, § 1, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek voorkomende preciseringen ingevoegd in artikel 1254 van datzelfde Wetboek; aldus worden alle nadere voorwaarden met betrekking tot de indiening van een aanvraag tot echtscheiding in één wetsartikel ondergebracht. Tevens moet van de hier voorgestelde wijzigingen gebruik worden gemaakt om in artikel 1254, § 1, vijfde lid, van het Gerechtelijk Wetboek de nodige of nuttige correcties aan te brengen wat de formulering betreft.

Zo moeten uiteraard niet de “geboorteakten” worden voorgelegd ter schraging van een aanvraag tot echtscheiding, maar een uittreksel uit die akten. Bovendien heeft het niet de minste zin de beide echtgenoten te verplichten de geboorteakten van hun respectieve maar niet gemeenschappelijke kinderen voor te leggen. Voorts is het niet steeds mogelijk om, zoals de vigerende

⁹ Zie ook voetnoot nr. 3.

Art. 5

Lors de récentes auditions à la Chambre⁹, une majorité d'auteurs consultés a exprimé l'avis qu'il restait souhaitable que la demande en divorce fondée sur l'article 229, § 2, du Code civil soit soumise aux règles applicables à la requête contradictoire.

La nouvelle disposition légale proposée veille dès lors à être la plus explicite possible, afin d'éviter les difficultés d'interprétation.

Il en résulte donc que:

1. la demande en divorce fondée sur l'article 229, § 1er, du Code civil ne peut être introduite que par citation; la loi reste inchangée à cet égard; il n'est pas nécessaire d'introduire une disposition explicite concernant cette disposition car c'est le droit commun qui s'applique à cette demande;

2. la demande en divorce fondée sur l'article 229, § 3, du Code civil peut également être introduite par requête contradictoire;

3. une demande conjointe introduite par les deux époux, sur la base de l'article 229, § 2, du Code civil, ne peut, par définition, être introduite que par requête, car, dans ce type de procédure, il n'y a personne à citer à proprement parler, mais il s'agit bien d'une requête contradictoire; dans ce cas, elle est signée par chacun des époux ou par au moins un avocat ou un notaire; par souci de cohérence, ces précisions, qui figurent actuellement à l'article 1255, § 1er, alinéa 2, sont insérées dans l'article 1254 afin de régler toutes les modalités relatives à l'introduction de la demande en divorce dans un seul et même article: il convient aussi de mettre à profit les modifications actuellement proposées par cette loi pour apporter les corrections nécessaires ou utiles aux erreurs de rédaction de l'article 1254, § 1er, alinéa 5.

D'une part, ce ne sont bien sûr pas “les actes de naissance” qui doivent être produits à l'appui d'une demande en divorce mais un extrait de ces actes de naissance, et, au surplus, il n'y a pas le moindre intérêt à contraindre les époux à déposer un extrait des actes de naissance de leurs enfants respectifs qui ne seraient pas communs aux deux époux. D'autre part, il n'est

⁹ Voir également référence n°3.

tekst stipuleert, een voor eensluidend verklaard afschrift van de huwelijksakte voor te leggen; bovendien gaat het uiteraard niet over de “laatste” huwelijksakte (er is er maar één) en hebben de echtgenoten niet noodzakelijk een huwelijksvereenkomst gesloten. De voorgestelde formulering van het 3° van dat vijfde lid houdt rekening met die aspecten.

Art. 6

1° Het betreft hier louter een aanpassing van de vigerende tekst van artikel 1255 van het Gerechtelijk Wetboek, die het gevolg is van het feit dat de bepalingen inzake de invoering van een op artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek gebaseerde aanvraag tot echtscheiding werden ingevoegd in artikel 1254 van het Gerechtelijk Wetboek.

2° De voorgestelde tekst strekt ertoe een interpretatiemoeilijkheid in de vigerende tekst weg te werken. Pas als beide echtgenoten tijdens de procedure beslissen samen hun echtscheiding aan te vragen, kunnen de termijnen conform de *ratio legis* van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek worden ingekort ten opzichte van de situatie waarbij de echtscheiding wordt aangevraagd op grond van artikel 229, § 1 of § 3, van hetzelfde Wetboek.

Art. 7

De huidige tekst van artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek is nutteloos en zorgt voor meer moeilijkheden dan hij oplossingen aanreikt. Voorts lijkt het paradoxaal de rechter te verbieden een gedeeltelijk akkoord over de vereffening van het huwelijksvermogensstelsel van de echtgenoten bij wijze van voorlopige maatregel te bekrachtigen, maar hem wel toe te staan om het even welk akkoord te bekrachtigen over de gevolgen van de echtscheiding (met inbegrip van de gevolgen voor de goederen van de echtgenoten vanaf de dag van de ontbinding van het huwelijk) dat hem zou worden voorgelegd als hij zich over de echtscheiding zelf moet uitspreken (J.L. Renchon, o.c., RTDF, 2007, blz. 1020). Het verdient dan ook de voorkeur die bepaling op te heffen.

pas toujours possible de déposer, comme le prévoit le texte actuel, une copie certifiée conforme de l'acte de mariage; il ne s'agit bien sûr pas du “dernier acte de mariage” (il n'y en a qu'un), et les époux n'ont pas nécessairement conclu un contrat de mariage. La nouvelle formulation proposée au 3° de l'alinéa en tient compte.

Art. 6

1° Il ne s'agit que d'une adaptation de l'ancien texte de l'article 1255 du Code judiciaire, résultant du fait que les dispositions relatives à l'introduction d'une demande en divorce fondée sur l'article 229, § 2, du Code civil ont été insérées dans l'article 1254 du Code judiciaire.

2° Le nouveau texte vise à résoudre une difficulté d'interprétation de l'ancien texte. Ce n'est que lorsque les deux époux décident, en cours de procédure, de solliciter conjointement le divorce qu'il est conforme à la *ratio legis* de l'article 229, § 2, du Code civil que les délais soient raccourcis par rapport à la situation où le divorce est sollicité sur la base de l'article 229, § 1er ou § 3, du Code civil.

Art. 7

Le texte actuel de l'article 1257 du Code judiciaire est inutile¹⁰ et provoque plus de complications qu'il ne résout de difficultés. Il paraît, au surplus, paradoxal d'interdire au juge d'entériner un accord partiel sur la liquidation du régime matrimonial des époux au titre de mesure provisoire et lui permettre d'entériner tout accord sur les effets du divorce (y compris sur les biens des époux à partir du jour de la dissolution du mariage), qui lui serait soumis lorsqu'il serait amené à se prononcer sur le divorce lui-même (J. L. Renchon, o.c., RTDF, 2007, p. 1020). Il est préférable dès lors d'abroger cette disposition.

¹⁰ J.L. Renchon, o.c., RTDF, 2007, p. 1019; D. Pire, Le divorce pour désunion irrémédiable, un an d'application, CUP, Anthemis, 2008, p. 46-47; J.C. Brouwers, la réforme du divorce (loi du 27 avril 2007), Revue du notariat belge, 2007, p. 582.

Art. 8

De nieuwe bepaling beoogt, overeenkomstig de door de meerderheid van de rechtsleer¹⁰ aangereikte oplossing, uitdrukkelijk de controverse te beslechten over de vraag of een vonnis waarbij de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk wordt uitgesproken op grond van artikel 229, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek, al dan niet door een van de partijen aan de andere moet worden betekend.

Het is ons wenselijk gebleken in alle gevallen de betekening te eisen, omdat zelfs in het geval van een gezamenlijke aanvraag tot echtscheiding sommige geschilpunten als tussenvorderingen kunnen worden voorgelegd aan de echtscheidingsrechter en kunnen worden beslecht (bijvoorbeeld inzake vereffening- verdeling).

Overigens is het ons niet haalbaar of opportuun gebleken dat de wet een onderscheid maakt tussen een echtscheidingsvonnis op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk na een gezamenlijke aanvraag waarbij alleen de echtscheiding wordt uitgesproken en een soortgelijke echtscheiding waarbij de rechter zich ook over een of meer van de tussenvorderingen uitspreekt. Men kan immers niet aanvaarden dat in een zelfde geding voor twee beslissingen uiteenlopende beroepsregels gelden. De betekening van het vonnis is dus in ieder geval vereist zodat de termijn voor beroep, verzet of voorziening in cassatie kan ingaan.

Op dat punt is er een duidelijk verschil tussen de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk en het echtscheidingsvonnis door onderlinge toestemming, dat niet moet worden betekend om in kracht van gewijsde te gaan.

Art. 9

De nieuwe bepaling hakt de knoop door inzake de vraag of wat de termijn voor cassatievoorziening betreft, een onderscheid moet worden gemaakt tussen een arrest waarbij de echtscheiding wordt uitgesproken en een arrest dat dit niet doet, maar wel het vonnis van de eerste rechter die de echtscheiding heeft uitgesproken, bekrachtigt, of zelfs een arrest waarbij wordt geweigerd de echtscheiding uit te spreken.

De termijn moet voor alle situaties dezelfde zijn, zonder dat men zich moet afvragen wat het hof van beroep

¹⁰ Hoorzitting met de professoren Senaeve (KUL) en Van Gysel (ULB) in de subcommissie "Familierecht" van de commissie voor de Justitie op 6 mei 2009, Stuk Kamer 52 1517/xxx, dat later zal verschijnen in het stuk met het eindverslag.

Art. 8

La nouvelle disposition veille à trancher expressément, conformément à la solution proposée par la majorité de la doctrine¹¹, la controverse qui avait surgi sur la question de savoir si un jugement prononçant le divorce pour désunion irrémédiable sur la base de l'article 229, § 2, du Code civil doit ou non être signifié par une des parties à l'autre.

Il nous a paru souhaitable d'exiger la signification dans tous les cas, dans la mesure où, même dans le cas d'une demande conjointe en divorce, certains points litigieux peuvent être soumis en tant que demandes incidentes au juge du divorce et être tranchés (par exemple, en matière de liquidation-partage).

Par ailleurs, il ne nous a pas paru praticable ou opportun que la loi distingue entre un jugement de divorce pour cause de désunion irrémédiable sur demande conjointe par lequel seul le divorce est prononcé et, d'autre part, un jugement de divorce pour cause de désunion irrémédiable sur demande conjointe par lequel le juge statue également sur une ou plusieurs demandes incidentes. On ne peut admettre, en effet, que, dans une même cause, deux décisions soient soumises à des règles de recours différentes. La signification du jugement est donc en tout état de cause requise pour que le délai d'appel, d'opposition et de pourvoi en cassation puisse commencer à courir.

Sur ce point, le divorce pour désunion irrémédiable diffère clairement du jugement de divorce par consentement mutuel, qui ne doit pas être signifié pour passer en force de chose jugée.

Art. 9

La nouvelle disposition tranche la difficulté qui a surgi à propos de la question de savoir s'il y a lieu de faire une distinction, pour le délai de pourvoi en cassation, entre un arrêt qui prononce lui-même le divorce et un arrêt qui, sans prononcer lui-même le divorce, confirme le jugement du premier juge qui avait prononcé le divorce, voire avec un arrêt qui refuse de prononcer le divorce.

Le délai doit être identique pour toutes les situations, sans qu'il y ait lieu de se demander ce qu'a décidé la

¹¹ Audition des Professeur Senaeve (KUL) et A.C. Van Gysel (ULB) de la sous-commission (de la commission de la Justice) Droit de la famille, le 6 mai 2009, Doc Chambre 1517/X, à paraître ultérieurement avec le rapport final.

beslist heeft. Zoals reeds werd opgemerkt¹¹, is er geen doorslaggevende reden meer om de gemeenrechtelijke termijn van drie maanden voor een cassatievoorziening in te korten tot één maand: in het aanvankelijk door de regering ingediende wetsontwerp werd voor die inkorting van de termijn als reden opgegeven dat het beroep werd afgeschaft, maar ondertussen werd de mogelijkheid hersteld om in hoger beroep te gaan tegen een vonnis waarbij uitspraak wordt gedaan over een aanvraag tot echtscheiding.

Een termijn van één maand is overigens te kort om een advocaat bij het Hof van Cassatie de mogelijkheid te bieden het dossier te bestuderen en een voorziening op te stellen.

Art. 10

De rechtsleer is het erover eens dat artikel 1281 van het Gerechtelijk Wetboek, naar luid waarvan elke partij, op straffe dat het geding niet wordt ingesteld, gehouden is het bewijs te leveren van haar verblijf in het aangegeven huis, een achterhaalde bepaling is.

Art. 11

Het lijkt adequater in de bepalingen met betrekking tot de echtscheiding door onderlinge toestemming de specifieke bepalingen op te nemen die in verband met de echtscheiding door onderlinge toestemming, bij die wet in artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek werden ingevoegd.

Dit voorstel tot wijziging is het logische gevolg van het voorstel tot wijziging van artikel 301, § 7, van het Burgerlijk Wetboek.

Een aan artikel 301, § 7, tweede lid, analoge bepaling is niet toepasbaar op de echtscheiding door onderlinge toestemming. In dat opzicht verandert dit artikel niets aan de huidige tekst. Die bepaling werd dus niet overgenomen in de bepalingen met betrekking tot de echtscheiding door onderlinge toestemming.

cour d'appel et, comme il a déjà été observé¹², il n'y a plus de raison déterminante de réduire à un mois le délai de droit commun de trois mois d'un pourvoi en cassation, à partir du moment où, dans le projet initial déposé par le gouvernement, cette réduction de délai s'expliquait par le fait que l'appel avait été supprimé et où, entretemps, la possibilité d'interjeter appel d'un jugement statuant sur une demande en divorce a été restaurée.

Au demeurant, un délai d'un mois est trop court pour laisser le temps à un avocat à la Cour de cassation d'étudier le dossier et de rédiger un pourvoi.

Art. 10

La doctrine s'accorde pour considérer que l'article 1281 actuel du Code judiciaire, qui stipule que chacune des parties est tenue de justifier de sa résidence dans la maison indiquée, à peine de fin de non-procéder, est devenu une disposition désuète.

Art. 11

Il paraît plus adéquat d'insérer dans les dispositions relatives au divorce par consentement mutuel les dispositions spécifiques qui, à propos du divorce par consentement mutuel, ont été insérées par cette loi dans l'article 301 du Code civil.

La présente proposition de modification est la conséquence logique de la proposition de modification de l'article 301, § 7, du Code civil.

Une disposition analogue à l'article 301, § 7, alinéa 2, n'est pas applicable au divorce par consentement mutuel. En cela, le présent article ne change rien au texte actuel. Cette disposition n'a donc pas été reprise dans les dispositions relatives au divorce par consentement mutuel.

Clotilde NYSENS (cdH)
Christian BROTCORNE (cdH)
Joseph GEORGE (cdH)

¹¹ Zie ook voetnoot nr. 3.

¹² Voir également référence n° 3.

WETSVOORSTEL**HOOFDSTUK 1****Algemene bepaling****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2**Wijzigingen van het Burgerlijk Wetboek****Art. 2**

Artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, wordt aangevuld met een § 4, luidende:

“§ 4. De rechtbank spreekt de echtscheiding pas uit nadat de rechtbank of de voorzitter van de rechtbank, naargelang hun respectieve bevoegdheden, de maatregelen in verband met de huisvesting, het levensonderhoud en de opvoeding van de kinderen hebben opgelegd of bekrachtigd, zelfs voorlopig.

Hij kan ambtshalve dan wel op verzoek van een van de partijen op dezelfde wijze optreden wanneer een of meer van de volgende maatregelen, op zijn minst voorlopig, gerechtvaardigd zijn ter vrijwaring van de rechtmatige belangen van de echtgenoten of de kinderen:

- de toekenning, tijdens de echtscheidingsprocedure dan wel na de echtscheiding, van het eventueel kosteloze genot van de gezinswoning(en) aan een van de echtgenoten;
- de toekenning aan een van de echtgenoten van levensonderhoud tijdens de procedure dan wel van een onderhoudsuitkering na de echtscheiding;
- maatregelen betreffende de vrijwaring of het beheer van de goederen van de echtgenoten.”.

Art. 3

Artikel 299 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 299. Elk van de echtgenoten verliest alle voordelen van enig beding uit de huwelijksvereenkomst of van enige andere rechtshandeling die wegens overlijden

PROPOSITION DE LOI**CHAPITRE 1ER****Disposition générale****Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

CHAPITRE 2**Modifications du Code civil****Art. 2**

L'article 229 du Code civil, remplacé par la loi du 27 avril 2007, est complété par un § 4, rédigé comme suit:

“§ 4. Le tribunal ne prononce le divorce qu'après que, selon leurs compétences respectives, le tribunal ou le président du tribunal auront ordonné ou entériné, fût-ce à titre provisionnel, les mesures relatives à l'hébergement, l'entretien, et l'éducation des enfants.

Il peut le faire de la même manière, d'office ou à la demande d'une des parties, lorsqu'une ou plusieurs des mesures suivantes, à tout le moins provisionnelle(s), est (sont) justifiée(s) par la préservation des intérêts légitimes des époux ou des enfants:

- l'octroi à un des époux, durant l'instance en divorce ou après le divorce, de la jouissance, éventuellement gratuite, du ou d'un des logements de la famille;
- l'octroi à un des époux d'un secours alimentaire durant l'instance ou d'une pension après divorce;
- des mesures relatives à la conservation ou à la gestion des biens des époux.”.

Art. 3

L'article 299 du même Code, remplacé par la loi du 27 avril 2007, est remplacé comme suit:

“Art. 299. Chacun des époux perd le bénéfice de toute clause du contrat de mariage, ou de tout autre acte juridique, prévoyant des dispositions à cause de

voorziet in bepalingen ten gunste van de echtgenoot, uitgezonderd indien de echtgenoten voordien uitdrukkelijk het tegenovergestelde waren overeengekomen, dan wel uitdrukkelijk het tegenovergestelde vastleggen bij de echtscheiding.”.

Art. 4

In artikel 301, § 7, van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. het eerste lid wordt vervangen door wat volgt:

“Uitgezonderd indien de partijen uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen, kan de rechtbank op verzoek van een van de partijen de uitkering achteraf verhogen, verminderen of afschaffen, indien ten gevolge van nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen het bedrag ervan niet langer aangepast is.”;

2. in het tweede lid worden de woorden “, tenzij in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming” weggelaten.

HOOFDSTUK 3

Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 5

In artikel 1254 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. in § 1 wordt het eerste lid vervangen door de volgende leden:

“De op artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek gegronde aanvraag wordt ingesteld bij wege van een verzoekschrift dat is ondertekend door elk van de echtgenoten, dan wel door ten minste één advocaat of één notaris.

De op artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek gegronde aanvraag tot echtscheiding kan middels een verzoekschrift worden ingediend.

De bepalingen waarin is voorzien krachtens de artikelen 1034*bis* tot 1034*sexies* van het Burgerlijk Wetboek gelden voor het in de vorige leden bedoelde verzoekschrift.”;

mort au profit du conjoint, sauf si les époux avaient antérieurement expressément convenu le contraire ou s'ils prévoient expressément le contraire lors du divorce.”.

Art. 4

Dans l'article 301, § 7, du même Code, remplacé par la loi du 27 avril 2007, les modifications suivantes sont apportées:

1. l'alinéa 1er est remplacé comme suit:

“Sauf si les parties ont convenu expressément le contraire, le tribunal peut, à la demande d'une des parties, ultérieurement augmenter, réduire ou supprimer la pension si, par suite de circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties, son montant n'est plus adapté.”;

2. à l'alinéa 2, les mots “sauf en cas de divorce par consentement mutuel” sont abrogés.

CHAPITRE 3

Modifications au Code judiciaire

Art. 5

À l'article 1254 du Code judiciaire, remplacé par la loi du 27 avril 2007, les modifications suivantes sont apportées:

1. au § 1er, l'alinéa 1er est remplacé par les alinéas suivants:

“La demande fondée sur l'article 229, § 2, du Code civil est introduite par une requête signée par chacun des époux, ou par au moins un avocat ou un notaire.

La demande en divorce fondée sur l'article 229, § 3, du Code civil peut être introduite par requête.

Les dispositions prévues aux articles 1034*bis* à 1034*sexies* s'appliquent à la requête visée aux alinéas précédents.”;

2. in § 1 wordt het vijfde lid, dat krachtens deze bepaling het zevende lid wordt, vervangen door wat volgt:

“Bij de gedinginleidende akte dienen voor ieder van de echtgenoten en hun kinderen, door de verzoekende partij te worden toegevoegd:

1° een bewijs van identiteit, van nationaliteit en van de inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister;

2° een uittreksel uit de akten van geboorte van de minderjarige, ongehuwde noch ontvoogde gemeenschappelijke kinderen van de echtgenoten, dan wel door hen beiden geadopteerde kinderen;

3° een bewijs van de huwelijksvoltrekking van de echtgenoten en een afschrift van hun eventuele laatste huwelijksovereenkomst;

4° een bewijs van de huidige verblijfplaats of, in voorkomend geval, een bewijs van de gewone verblijfplaats in België sinds meer dan drie maanden, indien deze verschilt met de verblijfplaats die in het Rijksregister is vermeld.”.

3. in § 2, tweede lid, 1°, wordt het woord “geboorteakten” vervangen door de woorden “uittreksels uit de geboorteakten”;

4. in § 2, tweede lid, 2°, worden de woorden “de huwelijksakte” vervangen door de woorden “het bewijs van de huwelijksvoltrekking”.

Art. 6

In artikel 1255 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. in § 1 worden het eerste en het tweede lid vervangen door het volgende lid:

“Indien de echtscheiding gezamenlijk wordt aangevraagd op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als vaststaat dat de partijen sinds meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn.”.

2. paragraaf 3 wordt vervangen door wat volgt:

“§ 3. Indien de echtscheiding oorspronkelijk was aangevraagd wordt door één van de echtgenoten en de partijen het er in de loop van de procedure over eens

2. au § 1er, l’alinéa 5, qui devient l’alinéa 7 en vertu de la présente disposition, est remplacé par ce qui suit:

“La partie demanderesse joint à l’acte introductif de l’instance, pour chacun des époux et pour leurs enfants:

1° une preuve de l’identité, de la nationalité et de l’inscription au registre de la population, au registre des étrangers ou au registre d’attente;

2° un extrait d’acte de naissance des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux ou adoptés par les deux époux;

3° une preuve de la célébration du mariage des époux et une copie de leur éventuel dernier contrat de mariage;

4° la preuve de la résidence actuelle ou, le cas échéant, une preuve de la résidence habituelle en Belgique depuis plus de trois mois, si celle-ci diffère de la résidence mentionnée au registre national.”.

3. au § 2, alinéa 2, 1°, les mots “actes de naissance” sont remplacés par les mots “extraits d’acte de naissance”;

4. au § 2, alinéa 2, 2°, les mots “l’acte de mariage” sont remplacés par les mots “la preuve de la célébration du mariage”.

Art. 6

À l’article 1255 du même Code, remplacé par la loi du 27 avril 2007, les modifications suivantes sont apportées:

1. au § 1er, les alinéas 1er et 2 sont remplacés par l’alinéa suivant:

“Lorsque le divorce est sollicité conjointement sur la base de l’article 229, § 2, du Code civil, le juge prononce le divorce s’il est établi que les parties sont séparées de fait depuis plus de six mois.”.

2. le § 3 est remplacé comme suit:

“§ 3. Lorsque le divorce a été originellement demandé par l’un des époux et que, en cours de procédure, les parties s’accordent pour solliciter conjointement le

worden om gezamenlijk de echtscheiding aan te vragen, wordt de echtscheiding uitgesproken, met inachtneming van de in § 1 bedoelde termijnen.”.

Art. 7

Artikel 1257 van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 30 juni 1994 en hersteld bij de wet van 27 april 2007, wordt opgeheven.

Art. 8

Artikel 1273 van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 3 mei 1990, wordt hersteld in de volgende lezing:

“Art. 1273. Het vonnis of het arrest waarbij de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk wordt uitgesproken, moet op verzoek van een van beide partijen verplicht bij deurwaardersexploot worden betekend.”.

Art. 9

Artikel 1274 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

“Art. 1274. De termijn om zich in cassatie te voorzien tegen een arrest waarbij uitspraak wordt gedaan over een aanvraag tot echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk, alsmede de voorziening in cassatie schorsen de tenuitvoerlegging.”.

Art. 10

Artikel 1281 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

Art. 11

Artikel 1288 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met een derde lid, luidende:

“Uitgezonderd indien de partijen uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen, kan de bevoegde rechter op verzoek van een van de partijen de in het 4° van het vorige lid bedoelde uitkering achteraf

divorce, le divorce est prononcé moyennant le respect des délais visés au § 1er.”.

Art. 7

L'article 1257 du même Code, abrogé par la loi du 30 juin 1994 et rétabli par la loi du 27 avril 2007, est abrogé.

Art. 8

L'article 1273 du même Code, abrogé par la loi du 3 mai 1990, est rétabli dans la rédaction suivante:

“Art. 1273. Le jugement ou l'arrêt ayant prononcé le divorce pour désunion irrémédiable est nécessairement signifié par exploit d'huissier, à la requête de l'une ou l'autre des parties.”.

Art. 9

L'article 1274 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

“Art. 1274. Le délai pour se pourvoir en cassation contre l'arrêt statuant sur une demande en divorce pour désunion irrémédiable et le pourvoi en cassation sont suspensifs.”.

Art. 10

L'article 1281 du même Code est abrogé.

Art. 11

L'article 1288 du même Code est complété par un troisième alinéa, rédigé comme suit:

“Sauf si les parties ont convenu expressément le contraire, le juge compétent peut, à la demande d'une des parties, ultérieurement augmenter, réduire ou supprimer la pension visée au 4° de l'alinéa précédent si, par

verhogen, verminderen of afschaffen, indien ten gevolge van nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen het bedrag ervan niet langer aangepast is.”.

22 februari 2010

suite de circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties, son montant n'est plus adapté.”.

22 février 2010

Clotilde NYSENS (cdH)
Christian BROTCORNE (cdH)
Joseph GEORGE (cdH)

BASISTEKST

21 maart 1804

Burgerlijk Wetboek

Art. 229

§ 1. De echtscheiding wordt uitgesproken wanneer de rechter vaststelt dat het huwelijk onherstelbaar ontwracht is. Het huwelijk is onherstelbaar ontwracht wanneer de voortzetting van het samenleven tussen de echtgenoten en de hervatting ervan redelijkerwijs onmogelijk is geworden ingevolge die ontwrchting. Het bewijs van de onherstelbare ontwrchting kan met alle wettelijke middelen worden geleverd.

§ 2. De onherstelbare ontwrchting bestaat wanneer de aanvraag gezamenlijk wordt gedaan door de twee echtgenoten, na meer dan zes maanden feitelijk gescheiden te zijn of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 3. De onherstelbare ontwrchting bestaat ook wanneer de aanvraag wordt gedaan door één enkele echtgenoot na meer dan één jaar feitelijke scheiding of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL

21 maart 1804

Burgerlijk Wetboek

Art. 229

§ 1. De echtscheiding wordt uitgesproken wanneer de rechter vaststelt dat het huwelijk onherstelbaar ontwracht is. Het huwelijk is onherstelbaar ontwracht wanneer de voortzetting van het samenleven tussen de echtgenoten en de hervatting ervan redelijkerwijs onmogelijk is geworden ingevolge die ontwrchting. Het bewijs van de onherstelbare ontwrchting kan met alle wettelijke middelen worden geleverd.

§ 2. De onherstelbare ontwrchting bestaat wanneer de aanvraag gezamenlijk wordt gedaan door de twee echtgenoten, na meer dan zes maanden feitelijk gescheiden te zijn of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 3. De onherstelbare ontwrchting bestaat ook wanneer de aanvraag wordt gedaan door één enkele echtgenoot na meer dan één jaar feitelijke scheiding of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 4. *De rechtbank spreekt de echtscheiding pas uit nadat de rechtbank of de voorzitter van de rechtbank, naargelang hun respectieve bevoegdheden, de maatregelen in verband met de huisvesting, het levensonderhoud en de opvoeding van de kinderen hebben opgelegd of bekrachtigd, zelfs voorlopig.*

Hij kan ambtshalve dan wel op verzoek van een van de partijen op dezelfde wijze optreden wanneer een of meer van de volgende maatregelen, op zijn minst voorlopig, gerechtvaardigd zijn ter vrijwaring van de rechtmatige belangen van de echtgenoten of de kinderen:

— *de toekenning, tijdens de echtscheidingsprocedure dan wel na de echtscheiding, van het eventueel kosteloze genot van de gezinswoning(en) aan een van de echtgenoten;*

— *de toekenning aan een van de echtgenoten van levensonderhoud tijdens de procedure dan wel van een onderhoudsuitkering na de echtscheiding;*

TEXTE DE BASE

21 mars 1804

Code civil

Art. 229

§ 1er. Le divorce est prononcé lorsque le juge constate la désunion irrémédiable entre les époux. La désunion est irrémédiable lorsqu'elle rend raisonnablement impossible la poursuite de la vie commune et la reprise de celle-ci entre eux. La preuve de la désunion irrémédiable peut être rapportée par toutes voies de droit.

§ 2. La désunion irrémédiable est établie lorsque la demande est formée conjointement par les deux époux après plus de six mois de séparation de fait ou qu'elle est répétée à deux reprises conformément à l'article 1255, § 1er, du Code judiciaire.

§ 3. Elle est également établie lorsque la demande est formée par un seul époux après plus d'un an de séparation de fait ou qu'elle est répétée à deux reprises conformément à l'article 1255, § 2, du Code judiciaire.

TEXTE DE BASE ADAPTÉ À LA PROPOSITION

21 mars 1804

Code civil

Art. 229

§ 1er. Le divorce est prononcé lorsque le juge constate la désunion irrémédiable entre les époux. La désunion est irrémédiable lorsqu'elle rend raisonnablement impossible la poursuite de la vie commune et la reprise de celle-ci entre eux. La preuve de la désunion irrémédiable peut être rapportée par toutes voies de droit.

§ 2. La désunion irrémédiable est établie lorsque la demande est formée conjointement par les deux époux après plus de six mois de séparation de fait ou qu'elle est répétée à deux reprises conformément à l'article 1255, § 1er, du Code judiciaire.

§ 3. Elle est également établie lorsque la demande est formée par un seul époux après plus d'un an de séparation de fait ou qu'elle est répétée à deux reprises conformément à l'article 1255, § 2, du Code judiciaire.

§ 4. *Le tribunal ne prononce le divorce qu'après que, selon leurs compétences respectives, le tribunal ou le président du tribunal auront ordonné ou entériné, fût-ce à titre provisionnel, les mesures relatives à l'hébergement, l'entretien, et l'éducation des enfants.*

Il peut le faire de la même manière, d'office ou à la demande d'une des parties, lorsqu'une ou plusieurs des mesures suivantes, à tout le moins provisionnelle(s), est (sont) justifiée(s) par la préservation des intérêts légitimes des époux ou des enfants:

— l'octroi à un des époux, durant l'instance en divorce ou après le divorce, de la jouissance, éventuellement gratuite, du ou d'un des logements de la famille;

— l'octroi à un des époux d'un secours alimentaire durant l'instance ou d'une pension après divorce;

Art. 299

Behoudens overeenkomst in tegenovergestelde zin verliezen de echtgenoten alle voordelen die ze elkaar bij huwelijksovereenkomst en sinds het aangaan van het huwelijk hebben toegekend.

Art. 301

§ 1. Onverminderd artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek kunnen de echtgenoten op elk ogenblik overeenkomen omtrent de eventuele uitkering tot levensonderhoud, het bedrag ervan en de nadere regels volgens welke het overeengekomen bedrag zal kunnen worden herzien.

§ 2. Bij gebrek aan overeenkomst zoals bedoeld in § 1, kan de rechtbank in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt of bij een latere beslissing, op verzoek van de behoeftige echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toestaan ten laste van de andere echtgenoot.

De rechtbank kan het verzoek om een uitkering weigeren indien de verweerder bewijst dat verzoeker een zware fout heeft begaan die de voortzetting van de samenleving onmogelijk heeft gemaakt.

In geen geval wordt de uitkering tot levensonderhoud toegekend aan de echtgenoot die schuldig werd bevonden aan een in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek bedoeld feit dat is gepleegd tegen de persoon van de verweerder of aan een poging tot het plegen van een in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek bedoeld feit tegen diezelfde persoon.

In afwijking van artikel 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering kan de rechter in afwachting dat de beslissing over de strafvordering in kracht van gewijsde is getreden, aan de verzoeker een provisionele uitkering toekennen, hierbij rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak. Hij kan het toekennen van deze provisionele uitkering ondergeschikt maken aan het stellen van een waarborg die hij bepaalt en waarvoor hij de nadere regels vaststelt.

— maatregelen betreffende de vrijwaring of het beheer van de goederen van de echtgenoten.¹

Art. 299

Elk van de echtgenoten verliest alle voordelen van enig beding uit de huwelijksovereenkomst of van enige andere rechtshandeling die wegens overlijden voorziet in bepalingen ten gunste van de echtgenoot, uitgezonderd indien de echtgenoten voordien uitdrukkelijk het tegenovergestelde waren overeengekomen, dan wel uitdrukkelijk het tegenovergestelde vastleggen bij de echtscheiding.²

Art. 301

§ 1. Onverminderd artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek kunnen de echtgenoten op elk ogenblik overeenkomen omtrent de eventuele uitkering tot levensonderhoud, het bedrag ervan en de nadere regels volgens welke het overeengekomen bedrag zal kunnen worden herzien.

§ 2. Bij gebrek aan overeenkomst zoals bedoeld in § 1, kan de rechtbank in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt of bij een latere beslissing, op verzoek van de behoeftige echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toestaan ten laste van de andere echtgenoot.

De rechtbank kan het verzoek om een uitkering weigeren indien de verweerder bewijst dat verzoeker een zware fout heeft begaan die de voortzetting van de samenleving onmogelijk heeft gemaakt.

In geen geval wordt de uitkering tot levensonderhoud toegekend aan de echtgenoot die schuldig werd bevonden aan een in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek bedoeld feit dat is gepleegd tegen de persoon van de verweerder of aan een poging tot het plegen van een in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek bedoeld feit tegen diezelfde persoon.

In afwijking van artikel 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering kan de rechter in afwachting dat de beslissing over de strafvordering in kracht van gewijsde is getreden, aan de verzoeker een provisionele uitkering toekennen, hierbij rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak. Hij kan het toekennen van deze provisionele uitkering ondergeschikt maken aan het stellen van een waarborg die hij bepaalt en waarvoor hij de nadere regels vaststelt.

¹ Art. 2: aanvulling.

² Art 3: vervanging.

Art. 299

Sauf convention contraire, les époux perdent tous les avantages qu'ils se sont faits par contrat de mariage et depuis qu'ils ont contracté mariage.

Art. 301

§ 1er. Sans préjudice de l'article 1257 du Code judiciaire, les époux peuvent convenir à tout moment de la pension alimentaire éventuelle, du montant de celle-ci et des modalités selon lesquelles le montant convenu pourra être revu.

§ 2. À défaut de la convention visée au § 1er, le tribunal peut, dans le jugement prononçant le divorce ou lors d'une décision ultérieure, accorder, à la demande de l'époux dans le besoin, une pension alimentaire à charge de l'autre époux.

Le tribunal peut refuser de faire droit à la demande de pension si le défendeur prouve que le demandeur a commis une faute grave ayant rendu impossible la poursuite de la vie commune.

En aucun cas, la pension alimentaire n'est accordée au conjoint reconnu coupable d'un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 ou 405 du Code pénal, commis contre la personne du défendeur, ou d'une tentative de commettre un fait visé aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même Code contre cette même personne.

Par dérogation à l'article 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, le juge peut, en attendant que la décision sur l'action publique soit coulée en force de chose jugée, allouer au demandeur une pension provisionnelle, en tenant compte de toutes les circonstances de la cause. Il peut subordonner l'octroi de cette pension provisionnelle à la constitution d'une garantie qu'il détermine et dont il fixe les modalités.

— des mesures relatives à la conservation ou à la gestion des biens des époux.¹

Art. 299

Chacun des époux perd le bénéfice de toute clause du contrat de mariage, ou de tout autre acte juridique, prévoyant des dispositions à cause de mort au profit du conjoint, sauf si les époux avaient antérieurement expressément convenu le contraire ou s'ils prévoient expressément le contraire lors du divorce.²

Art. 301

§ 1er. Sans préjudice de l'article 1257 du Code judiciaire, les époux peuvent convenir à tout moment de la pension alimentaire éventuelle, du montant de celle-ci et des modalités selon lesquelles le montant convenu pourra être revu.

§ 2. À défaut de la convention visée au § 1er, le tribunal peut, dans le jugement prononçant le divorce ou lors d'une décision ultérieure, accorder, à la demande de l'époux dans le besoin, une pension alimentaire à charge de l'autre époux.

Le tribunal peut refuser de faire droit à la demande de pension si le défendeur prouve que le demandeur a commis une faute grave ayant rendu impossible la poursuite de la vie commune.

En aucun cas, la pension alimentaire n'est accordée au conjoint reconnu coupable d'un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 ou 405 du Code pénal, commis contre la personne du défendeur, ou d'une tentative de commettre un fait visé aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même Code contre cette même personne.

Par dérogation à l'article 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, le juge peut, en attendant que la décision sur l'action publique soit coulée en force de chose jugée, allouer au demandeur une pension provisionnelle, en tenant compte de toutes les circonstances de la cause. Il peut subordonner l'octroi de cette pension provisionnelle à la constitution d'une garantie qu'il détermine et dont il fixe les modalités.

¹ Art. 2: complétion.

² Art. 3: remplacement.

§ 3. De rechtbank legt het bedrag van de onderhoudsuitkering vast die ten minste de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde moet dekken.

De rechtbank houdt rekening met de inkomsten en mogelijkheden van de echtgenoten en met de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de uitkeringsgerechtigde. Om die terugval te waarderen, baseert de rechter zich met name op de duur van het huwelijk, de leeftijd van partijen, hun gedrag tijdens het huwelijk inzake de organisatie van hun noden en het ten laste nemen van de kinderen tijdens het samenleven of daarna. De rechter kan indien nodig beslissen dat de uitkering degressief zal zijn en in welke mate.

De onderhoudsuitkering mag niet hoger liggen dan een derde van het inkomen van de uitkeringsplichtige echtgenoot.

§ 4. De duur van de uitkering mag niet langer zijn dan die van het huwelijk.

In geval van buitengewone omstandigheden, kan de rechtbank de termijn verlengen, indien de uitkeringsgerechtigde aantoont dat hij bij het verstrijken van de in het eerste lid bedoelde termijn, om redenen onafhankelijk van zijn wil, nog steeds in staat van behoefte verkeert. In dit geval beantwoordt het bedrag van de uitkering aan het bedrag dat noodzakelijk is om de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde te dekken.

§ 5. Indien de verweerder aantoont dat de staat van behoefte van verzoeker het gevolg is van een eenzijdig door deze laatste genomen beslissing en zonder dat de noden van de familie deze keuze gerechtvaardigd hebben, kan hij worden ontheven van het betalen van de uitkering of slechts verplicht worden tot het betalen van een verminderde uitkering.

§ 6. De rechtbank die de uitkering toekent, stelt vast dat deze van rechtswege aangepast wordt aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijsen.

Het basisbedrag van de uitkering stemt overeen met het indexcijfer van de consumptieprijsen van de maand gedurende welke het vonnis of het arrest dat de echtscheiding uitspreekt, kracht van gewijsde heeft verkregen, tenzij de rechtbank er anders over beslist. Om de twaalf maanden wordt het bedrag van de uitkering van rechtswege aangepast in verhouding tot de verhoging of de verlaging van het indexcijfer van de consumptieprijsen van de overeenstemmende maand.

Deze wijzigingen worden op de uitkeringen toegepast vanaf de vervalddag die volgt op de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van het in aanmerking te nemen nieuwe indexcijfer.

§ 3. De rechtbank legt het bedrag van de onderhoudsuitkering vast die ten minste de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde moet dekken.

De rechtbank houdt rekening met de inkomsten en mogelijkheden van de echtgenoten en met de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de uitkeringsgerechtigde. Om die terugval te waarderen, baseert de rechter zich met name op de duur van het huwelijk, de leeftijd van partijen, hun gedrag tijdens het huwelijk inzake de organisatie van hun noden en het ten laste nemen van de kinderen tijdens het samenleven of daarna. De rechter kan indien nodig beslissen dat de uitkering degressief zal zijn en in welke mate.

De onderhoudsuitkering mag niet hoger liggen dan een derde van het inkomen van de uitkeringsplichtige echtgenoot.

§ 4. De duur van de uitkering mag niet langer zijn dan die van het huwelijk.

In geval van buitengewone omstandigheden, kan de rechtbank de termijn verlengen, indien de uitkeringsgerechtigde aantoont dat hij bij het verstrijken van de in het eerste lid bedoelde termijn, om redenen onafhankelijk van zijn wil, nog steeds in staat van behoefte verkeert. In dit geval beantwoordt het bedrag van de uitkering aan het bedrag dat noodzakelijk is om de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde te dekken.

§ 5. Indien de verweerder aantoont dat de staat van behoefte van verzoeker het gevolg is van een eenzijdig door deze laatste genomen beslissing en zonder dat de noden van de familie deze keuze gerechtvaardigd hebben, kan hij worden ontheven van het betalen van de uitkering of slechts verplicht worden tot het betalen van een verminderde uitkering.

§ 6. De rechtbank die de uitkering toekent, stelt vast dat deze van rechtswege aangepast wordt aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijsen.

Het basisbedrag van de uitkering stemt overeen met het indexcijfer van de consumptieprijsen van de maand gedurende welke het vonnis of het arrest dat de echtscheiding uitspreekt, kracht van gewijsde heeft verkregen, tenzij de rechtbank er anders over beslist. Om de twaalf maanden wordt het bedrag van de uitkering van rechtswege aangepast in verhouding tot de verhoging of de verlaging van het indexcijfer van de consumptieprijsen van de overeenstemmende maand.

Deze wijzigingen worden op de uitkeringen toegepast vanaf de vervalddag die volgt op de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van het in aanmerking te nemen nieuwe indexcijfer.

§ 3. Le tribunal fixe le montant de la pension alimentaire qui doit couvrir au moins l'état de besoin du bénéficiaire.

Il tient compte des revenus et possibilités des conjoints et de la dégradation significative de la situation économique du bénéficiaire. Pour apprécier cette dégradation, le juge se fonde notamment sur la durée du mariage, l'âge des parties, leur comportement durant le mariage quant à l'organisation de leurs besoins, la charge des enfants pendant la vie commune ou après celle-ci. Le juge peut décider le cas échéant que la pension sera dégressive et déterminer dans quelle mesure elle le sera.

La pension alimentaire ne peut excéder le tiers des revenus du conjoint débiteur.

§ 4. La durée de la pension ne peut être supérieure à celle du mariage.

En cas de circonstances exceptionnelles, si le bénéficiaire démontre qu'à l'expiration du délai visé à l'alinéa 1er, il reste, pour des raisons indépendantes de sa volonté, dans un état de besoin, le tribunal peut prolonger le délai. Dans ce cas, le montant de la pension correspond au montant nécessaire pour couvrir l'état de besoin du bénéficiaire.

§ 5. Si le défendeur prouve que l'état de besoin du demandeur résulte d'une décision prise unilatéralement par celui-ci, et sans que les besoins de la famille aient justifié ce choix, il peut être dispensé de payer la pension ou n'être tenu que de payer une pension réduite.

§ 6. Le tribunal qui accorde la pension constate que celle-ci est adaptée de plein droit aux fluctuations de l'indice des prix à la consommation.

Le montant de base de la pension correspond à l'indice des prix à la consommation du mois au cours duquel le jugement ou l'arrêt prononçant le divorce est coulé en force de chose jugée, à moins que le tribunal n'en décide autrement. Tous les douze mois, le montant de la pension est adapté en fonction de la hausse ou de la baisse de l'indice des prix à la consommation du mois correspondant.

Ces modifications sont appliquées à la pension dès l'échéance qui suit la publication au *Moniteur belge* de l'indice nouveau à prendre en considération.

§ 3. Le tribunal fixe le montant de la pension alimentaire qui doit couvrir au moins l'état de besoin du bénéficiaire.

Il tient compte des revenus et possibilités des conjoints et de la dégradation significative de la situation économique du bénéficiaire. Pour apprécier cette dégradation, le juge se fonde notamment sur la durée du mariage, l'âge des parties, leur comportement durant le mariage quant à l'organisation de leurs besoins, la charge des enfants pendant la vie commune ou après celle-ci. Le juge peut décider le cas échéant que la pension sera dégressive et déterminer dans quelle mesure elle le sera.

La pension alimentaire ne peut excéder le tiers des revenus du conjoint débiteur.

§ 4. La durée de la pension ne peut être supérieure à celle du mariage.

En cas de circonstances exceptionnelles, si le bénéficiaire démontre qu'à l'expiration du délai visé à l'alinéa 1er, il reste, pour des raisons indépendantes de sa volonté, dans un état de besoin, le tribunal peut prolonger le délai. Dans ce cas, le montant de la pension correspond au montant nécessaire pour couvrir l'état de besoin du bénéficiaire.

§ 5. Si le défendeur prouve que l'état de besoin du demandeur résulte d'une décision prise unilatéralement par celui-ci, et sans que les besoins de la famille aient justifié ce choix, il peut être dispensé de payer la pension ou n'être tenu que de payer une pension réduite.

§ 6. Le tribunal qui accorde la pension constate que celle-ci est adaptée de plein droit aux fluctuations de l'indice des prix à la consommation.

Le montant de base de la pension correspond à l'indice des prix à la consommation du mois au cours duquel le jugement ou l'arrêt prononçant le divorce est coulé en force de chose jugée, à moins que le tribunal n'en décide autrement. Tous les douze mois, le montant de la pension est adapté en fonction de la hausse ou de la baisse de l'indice des prix à la consommation du mois correspondant.

Ces modifications sont appliquées à la pension dès l'échéance qui suit la publication au *Moniteur belge* de l'indice nouveau à prendre en considération.

De rechtbank kan nochtans in bepaalde omstandigheden een ander systeem van aanpassing van de uitkering aan de kosten van levensonderhoud toepassen.

§ 7. Zelfs in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming, en uitgezonderd indien de partijen in dat geval uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen, kan de rechtbank de uitkering verhogen, verminderen of afschaffen in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt of door een latere beslissing, indien ten gevolge van nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen het bedrag ervan niet meer aangepast is.

Indien ten gevolge van de ontbinding van het huwelijk, de vereffening en verdeling van het gemeenschappelijk vermogen of van de onverdeeldheid die tussen de echtgenoten bestond, aanleiding geeft tot een wijziging van hun financiële toestand, die een aanpassing rechtvaardigt van de uitkering tot levensonderhoud welke het voorwerp was van een vonnis of overeenkomst, gewezen of gesloten vóór de opmaak van de vereffeningssrekeningen, kan de rechtbank eveneens de uitkering aanpassen, tenzij in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming.

§ 8. De uitkering kan op elk ogenblik worden vervangen door een kapitaal mits een door de rechtbank gehomologeerd akkoord tussen de partijen. Op verzoek van de uitkeringsplichtige, kan de rechtbank eveneens op elk ogenblik de omzetting in een kapitaal toestaan.

§ 9. De echtgenoten kunnen voor de ontbinding van het huwelijk geen afstand doen van de rechten op een uitkering tot levensonderhoud.

Zij mogen in de loop van de procedure evenwel tot een vergelijk komen over het bedrag van die uitkering, met inachtneming van de in artikel 1257 van het Gerrechtelijk Wetboek gestelde voorwaarden.

§ 10. De uitkering is niet meer verschuldigd bij overlijden van de uitkeringsplichtige, maar de uitkeringsgerechtigde mag levensonderhoud vorderen ten laste van de nalatenschap volgens de in artikel 205bis, §§ 2, 3, 4 en 5, bepaalde voorwaarden.

De uitkering eindigt in ieder geval definitief in geval van een nieuw huwelijk van de uitkeringsgerechtigde of op het ogenblik waarop deze laatste een verklaring van wettelijke samenwoning doet, tenzij de partijen anders overeenkomen.

De rechtbank kan nochtans in bepaalde omstandigheden een ander systeem van aanpassing van de uitkering aan de kosten van levensonderhoud toepassen.

§ 7. Uitgezonderd indien de partijen uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen, kan de rechtbank op verzoek van een van de partijen de uitkering achteraf verhogen, verminderen of afschaffen, indien ten gevolge van nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen het bedrag ervan niet langer aangepast is.³

Indien ten gevolge van de ontbinding van het huwelijk, de vereffening en verdeling van het gemeenschappelijk vermogen of van de onverdeeldheid die tussen de echtgenoten bestond, aanleiding geeft tot een wijziging van hun financiële toestand, die een aanpassing rechtvaardigt van de uitkering tot levensonderhoud welke het voorwerp was van een vonnis of overeenkomst, gewezen of gesloten vóór de opmaak van de vereffeningssrekeningen, kan de rechtbank eveneens de uitkering aanpassen, (...).⁴

§ 8. De uitkering kan op elk ogenblik worden vervangen door een kapitaal mits een door de rechtbank gehomologeerd akkoord tussen de partijen. Op verzoek van de uitkeringsplichtige, kan de rechtbank eveneens op elk ogenblik de omzetting in een kapitaal toestaan.

§ 9. De echtgenoten kunnen voor de ontbinding van het huwelijk geen afstand doen van de rechten op een uitkering tot levensonderhoud.

Zij mogen in de loop van de procedure evenwel tot een vergelijk komen over het bedrag van die uitkering, met inachtneming van de in artikel 1257 van het Gerrechtelijk Wetboek gestelde voorwaarden.

§ 10. De uitkering is niet meer verschuldigd bij overlijden van de uitkeringsplichtige, maar de uitkeringsgerechtigde mag levensonderhoud vorderen ten laste van de nalatenschap volgens de in artikel 205bis, §§ 2, 3, 4 en 5, bepaalde voorwaarden.

De uitkering eindigt in ieder geval definitief in geval van een nieuw huwelijk van de uitkeringsgerechtigde of op het ogenblik waarop deze laatste een verklaring van wettelijke samenwoning doet, tenzij de partijen anders overeenkomen.

³ Art. 4, 1°: vervanging.

⁴ Art. 4, 2°: weglating.

Le tribunal peut, dans certains cas, appliquer un autre système d'adaptation de la pension au coût de la vie.

§ 7. Même en cas de divorce par consentement mutuel, et sauf dans ce cas si les parties ont convenu expressément le contraire, le tribunal peut augmenter, réduire ou supprimer la pension dans le jugement prononçant le divorce ou par une décision ultérieure si par suite de circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties, son montant n'est plus adapté.

De même, si à la suite de la dissolution du mariage, la liquidation-partage du patrimoine commun ou de l'indivision ayant existé entre les époux entraîne une modification de leur situation financière qui justifie une adaptation de la pension alimentaire ayant fait l'objet d'un jugement ou d'une convention intervenus avant l'établissement de comptes de la liquidation, le tribunal peut adapter la pension, sauf en cas de divorce par consentement mutuel.

§ 8. La pension peut à tout moment être remplacée, de l'accord des parties, par un capital homologué par le tribunal. A la demande du débiteur de la pension, le tribunal peut également accorder à tout moment la capitalisation.

§ 9. Les époux ne peuvent pas renoncer aux droits à la pension alimentaire avant la dissolution du mariage.

Ils peuvent néanmoins transiger, en cours de procédure, sur le montant de cette pension, aux conditions fixées par l'article 1257 du Code judiciaire.

§ 10. La pension n'est plus due au décès du débiteur, mais le bénéficiaire peut demander des aliments à charge de la succession aux conditions prévues à l'article 205bis, §§ 2, 3, 4 et 5.

La pension prend, en toute hypothèse, définitivement fin en cas de remariage du bénéficiaire de la pension ou au moment où ce dernier fait une déclaration de cohabitation légale, sauf convention contraire des parties.

Le tribunal peut, dans certains cas, appliquer un autre système d'adaptation de la pension au coût de la vie.

§ 7. Sauf si les parties ont convenu expressément le contraire, le tribunal peut, à la demande d'une des parties, ultérieurement augmenter, réduire ou supprimer la pension si, par suite de circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties, son montant n'est plus adapté.³

De même, si à la suite de la dissolution du mariage, la liquidation-partage du patrimoine commun ou de l'indivision ayant existé entre les époux entraîne une modification de leur situation financière qui justifie une adaptation de la pension alimentaire ayant fait l'objet d'un jugement ou d'une convention intervenus avant l'établissement de comptes de la liquidation, le tribunal peut adapter la pension, (...) ⁴.

§ 8. La pension peut à tout moment être remplacée, de l'accord des parties, par un capital homologué par le tribunal. A la demande du débiteur de la pension, le tribunal peut également accorder à tout moment la capitalisation.

§ 9. Les époux ne peuvent pas renoncer aux droits à la pension alimentaire avant la dissolution du mariage.

Ils peuvent néanmoins transiger, en cours de procédure, sur le montant de cette pension, aux conditions fixées par l'article 1257 du Code judiciaire.

§ 10. La pension n'est plus due au décès du débiteur, mais le bénéficiaire peut demander des aliments à charge de la succession aux conditions prévues à l'article 205bis, §§ 2, 3, 4 et 5.

La pension prend, en toute hypothèse, définitivement fin en cas de remariage du bénéficiaire de la pension ou au moment où ce dernier fait une déclaration de cohabitation légale, sauf convention contraire des parties.

³ Art. 4, 1°: remplacement.

⁴ Art. 4, 2°: abrogation.

De rechter kan de onderhoudsverplichting beëindigen wanneer de uitkeringsgerechtigde samenleeft met een andere persoon als waren zij gehuwd.

§ 11. De rechtbank kan beslissen dat in geval de uitkeringsplichtige zijn verplichting tot betaling niet nakomt, het de uitkeringsgerechtigde toegestaan is diens inkomsten of diens goederen die hij overeenkomstig hun huwelijksvermogensstelsel beheert, alsmede alle andere bedragen die hem door derden verschuldigd zijn, in ontvangst te nemen.

Deze beslissing kan worden tegengeworpen aan elke derde, huidige of toekomstige schuldenaar, op grond van de kennisgeving ervan die hen door de griffier gedaan wordt op verzoek van de eiser.

§ 12. De rechtbank die een uitspraak doet inzake een uitkering tot levensonderhoud mag ambtshalve de voorlopige uitvoering van de beslissing bevelen.

10 oktober 1967

Gerechtelijk wetboek

Art. 1254

§ 1. Tenzij ze is gegrond op artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, kan de vordering wegens onherstelbare ontwrichting worden ingesteld bij verzoekschrift zoals bepaald in de artikelen 1034*bis* en volgende

Naast de gewoonlijke vermeldingen waaronder de identiteit van de betrokken partijen bevat de gedingleidende akte in voorkomend geval de vermelding van de identiteit van de minderjarige ongehuwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, van de kinderen die zij hebben geadopteerd, van de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd, van elk kind van elk van de echtgenoten waarvan de afstamming is vastgesteld, evenals van elk kind dat ze samen opvoeden.

De rechter kan de onderhoudsverplichting beëindigen wanneer de uitkeringsgerechtigde samenleeft met een andere persoon als waren zij gehuwd.

§ 11. De rechtbank kan beslissen dat in geval de uitkeringsplichtige zijn verplichting tot betaling niet nakomt, het de uitkeringsgerechtigde toegestaan is diens inkomsten of diens goederen die hij overeenkomstig hun huwelijksvermogensstelsel beheert, alsmede alle andere bedragen die hem door derden verschuldigd zijn, in ontvangst te nemen.

Deze beslissing kan worden tegengeworpen aan elke derde, huidige of toekomstige schuldenaar, op grond van de kennisgeving ervan die hen door de griffier gedaan wordt op verzoek van de eiser.

§ 12. De rechtbank die een uitspraak doet inzake een uitkering tot levensonderhoud mag ambtshalve de voorlopige uitvoering van de beslissing bevelen.

10 oktober 1967

Gerechtelijk wetboek

Art. 1254

§ 1. *De op artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek gegronde aanvraag wordt ingesteld bij wege van een verzoekschrift dat is ondertekend door elk van de echtgenoten, dan wel door ten minste één advocaat of één notaris.*

De op artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek gegronde aanvraag tot echtscheiding kan middels een verzoekschrift worden ingediend.

*De bepalingen waarin is voorzien krachtens de artikelen 1034*bis* tot 1034*sexies* van het Burgerlijk Wetboek gelden voor het in de vorige leden bedoelde verzoekschrift.⁵*

Naast de gewoonlijke vermeldingen waaronder de identiteit van de betrokken partijen bevat de gedingleidende akte in voorkomend geval de vermelding van de identiteit van de minderjarige ongehuwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, van de kinderen die zij hebben geadopteerd, van de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd, van elk kind van elk van de echtgenoten waarvan de afstamming is vastgesteld, evenals van elk kind dat ze samen opvoeden.

⁵ Art. 5; 1°: vervanging.

Le juge peut mettre fin à la pension lorsque le bénéficiaire vit maritalement avec une autre personne.

§ 11. Le tribunal peut décider qu'en cas de défaut d'exécution par le débiteur de son obligation de paiement, le bénéficiaire de la pension sera autorisé à percevoir les revenus de celui-ci ou ceux des biens qu'il administre en vertu de leur régime matrimonial, ainsi que toutes autres sommes qui lui sont dues par des tiers.

Cette décision est opposable à tout tiers débiteur, actuel ou futur, sur la notification qui leur en est faite par le greffier à la requête du demandeur.

§ 12. Le tribunal qui statue en matière de pension alimentaire peut ordonner d'office l'exécution provisoire de la décision.

10 octobre 1967

Code judiciaire

Art. 1254

§ 1er. Sauf lorsqu'elle est fondée sur l'article 229, § 1er, du Code civil, la demande pour cause de désunion irrémédiable peut être introduite par une requête prévue aux articles 1034*bis* et suivants.

Outre les mentions habituelles, l'acte introductif d'instance contient, le cas échéant, la mention de l'identité des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux, des enfants adoptés par eux ainsi que des enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre, de chaque enfant de chacun des époux dont la filiation est établie, ainsi que de chaque enfant qu'ils élèvent ensemble.

Le juge peut mettre fin à la pension lorsque le bénéficiaire vit maritalement avec une autre personne.

§ 11. Le tribunal peut décider qu'en cas de défaut d'exécution par le débiteur de son obligation de paiement, le bénéficiaire de la pension sera autorisé à percevoir les revenus de celui-ci ou ceux des biens qu'il administre en vertu de leur régime matrimonial, ainsi que toutes autres sommes qui lui sont dues par des tiers.

Cette décision est opposable à tout tiers débiteur, actuel ou futur, sur la notification qui leur en est faite par le greffier à la requête du demandeur.

§ 12. Le tribunal qui statue en matière de pension alimentaire peut ordonner d'office l'exécution provisoire de la décision.

10 octobre 1967

Code judiciaire

Art. 1254

§ 1er. *La demande fondée sur l'article 229, § 2, du Code civil est introduite par une requête signée par chacun des époux, ou par au moins un avocat ou un notaire.*

La demande en divorce fondée sur l'article 229, § 3, du Code civil peut être introduite par requête.

*Les dispositions prévues aux articles 1034*bis* à 1034*sexies* s'appliquent à la requête visée aux alinéas précédents⁵*

Outre les mentions habituelles, l'acte introductif d'instance contient, le cas échéant, la mention de l'identité des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux, des enfants adoptés par eux ainsi que des enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre, de chaque enfant de chacun des époux dont la filiation est établie, ainsi que de chaque enfant qu'ils élèvent ensemble.

⁵ Art. 5, 1°: remplacement.

De gedinginleidende akte bevat, in voorkomend geval, een gedetailleerde beschrijving van de feiten en, in de mate van het mogelijke, alle verzoeken met betrekking tot de gevolgen van de echtscheiding, onverminderd § 5.

De gedinginleidende akte kan ook de eventuele vorderingen bevatten inzake de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen, van zowel de partijen als de minderjarige ongehuwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd. Als de eiser wenst dat die vorderingen onmiddellijk in kort geding worden ingeleid, dan wordt de vordering bij gerechtsdeurwaardersexploot ingeleid met dagvaarding om te verschijnen voor de voorzitter, zitting houdend in kort geding, zoals bepaald in artikel 1280, en voor de rechtbank.

Bij de gedinginleidende akte dienen voor ieder van de echtgenoten en de eventuele kinderen, hiervoor opgesomd, door de verzoekende partij te worden toegevoegd:

1° een bewijs van identiteit, van nationaliteit en van de inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister;

2° de akten van geboorte van de hierboven vermelde kinderen;

3° een voor eensluidend verklaard afschrift van de laatste huwelijksakte en van de laatste huwelijksovereenkomst;

4° indien deze verschilt met de verblijfplaats die in het Rijksregister is vermeld, het bewijs van de huidige verblijfplaats of, in voorkomend geval, een bewijs van de gewone verblijfplaats in België sinds meer dan drie maanden.

Indien de voorgelegde documenten in een vreemde taal zijn opgemaakt, kan de griffie om een voor eensluidend verklaarde vertaling ervan verzoeken.

§ 2. De betrokkenen worden ervan vrijgesteld de diverse in § 1 vermelde bewijzen van identiteit, van nationaliteit en van inschrijving in het bevolkings- of vreemdelingenregister over te leggen, voor zover de respectieve betrokkenen op de datum van de gedinginleidende akte zijn opgenomen in het Rijksregister van de natuurlijke personen, opgericht bij de wet van

De gedinginleidende akte bevat, in voorkomend geval, een gedetailleerde beschrijving van de feiten en, in de mate van het mogelijke, alle verzoeken met betrekking tot de gevolgen van de echtscheiding, onverminderd § 5.

De gedinginleidende akte kan ook de eventuele vorderingen bevatten inzake de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen, van zowel de partijen als de minderjarige ongehuwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd. Als de eiser wenst dat die vorderingen onmiddellijk in kort geding worden ingeleid, dan wordt de vordering bij gerechtsdeurwaardersexploot ingeleid met dagvaarding om te verschijnen voor de voorzitter, zitting houdend in kort geding, zoals bepaald in artikel 1280, en voor de rechtbank.

Bij de gedinginleidende akte dienen voor ieder van de echtgenoten en hun kinderen, door de verzoekende partij te worden toegevoegd:

1° een bewijs van identiteit, van nationaliteit en van de inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister;

2° een uittreksel uit de akten van geboorte van de minderjarige, ongehuwde noch ontvoogde gemeenschappelijke kinderen van de echtgenoten, dan wel door hen beiden geadopteerde kinderen;

3° een bewijs van de huwelijksvoltrekking van de echtgenoten en een afschrift van hun eventuele laatste huwelijksovereenkomst;

4° een bewijs van de huidige verblijfplaats of, in voorkomend geval, een bewijs van de gewone verblijfplaats in België sinds meer dan drie maanden, indien deze verschilt met de verblijfplaats die in het Rijksregister is vermeld.⁶

§ 2. De betrokkenen worden ervan vrijgesteld de diverse in § 1 vermelde bewijzen van identiteit, van nationaliteit en van inschrijving in het bevolkings- of vreemdelingenregister over te leggen, voor zover de respectieve betrokkenen op de datum van de gedinginleidende akte zijn opgenomen in het Rijksregister van de natuurlijke personen, opgericht bij de wet van

⁶ Art. 5, 2°: vervanging.

L'acte introductif d'instance contient, le cas échéant, une description détaillée des faits ainsi que, dans la mesure du possible, toutes les demandes relatives aux effets du divorce, sans préjudice du § 5.

Il peut contenir également les demandes éventuelles relatives aux mesures provisoires concernant la personne, les aliments et les biens tant des parties que des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux, des enfants adoptés par eux ainsi que des enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre. Si le demandeur souhaite que ces demandes soient immédiatement introduites en référé, la demande est introduite par exploit d'huissier de justice contenant citation à comparaître devant le président siégeant en référé, ainsi qu'il est dit à l'article 1280, et devant le tribunal.

La partie demanderesse joint à l'acte introductif d'instance, pour chacun des époux et pour les enfants éventuels susmentionnés:

1° une preuve de l'identité, de la nationalité et de l'inscription au registre de la population, au registre des étrangers ou au registre d'attente;

2° les actes de naissance des enfants susmentionnés;

3° une copie certifiée conforme du dernier acte de mariage et du dernier contrat de mariage;

4° la preuve de la résidence actuelle ou, le cas échéant, une preuve de la résidence habituelle en Belgique depuis plus de trois mois, si celle-ci diffère de la résidence mentionnée au Registre national.

Si les documents remis ont été établis dans une langue étrangère, le greffe peut demander une traduction certifiée conforme de ceux-ci.

§ 2. Les intéressés sont dispensés de fournir les diverses preuves d'identité, de nationalité et d'inscription aux registres de la population ou des étrangers mentionnées au § 1er, pour autant qu'ils soient inscrits, à la date de l'acte introductif d'instance, au Registre national des personnes physiques créé par la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes

L'acte introductif d'instance contient, le cas échéant, une description détaillée des faits ainsi que, dans la mesure du possible, toutes les demandes relatives aux effets du divorce, sans préjudice du § 5.

Il peut contenir également les demandes éventuelles relatives aux mesures provisoires concernant la personne, les aliments et les biens tant des parties que des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux, des enfants adoptés par eux ainsi que des enfants de l'un d'eux adoptés par l'autre. Si le demandeur souhaite que ces demandes soient immédiatement introduites en référé, la demande est introduite par exploit d'huissier de justice contenant citation à comparaître devant le président siégeant en référé, ainsi qu'il est dit à l'article 1280, et devant le tribunal.

La partie demanderesse joint à l'acte introductif de l'instance, pour chacun des époux et pour leurs enfants:

1° une preuve de l'identité, de la nationalité et de l'inscription au registre de la population, au registre des étrangers ou au registre d'attente;

2° un extrait d'acte de naissance des enfants mineurs non mariés ni émancipés communs aux époux ou adoptés par les deux époux;

3° une preuve de la célébration du mariage des époux et une copie de leur éventuel dernier contrat de mariage;

4° la preuve de la résidence actuelle ou, le cas échéant, une preuve de la résidence habituelle en Belgique depuis plus de trois mois, si celle-ci diffère de la résidence mentionnée au registre national.⁶

Si les documents remis ont été établis dans une langue étrangère, le greffe peut demander une traduction certifiée conforme de ceux-ci.

§ 2. Les intéressés sont dispensés de fournir les diverses preuves d'identité, de nationalité et d'inscription aux registres de la population ou des étrangers mentionnées au § 1er, pour autant qu'ils soient inscrits, à la date de l'acte introductif d'instance, au Registre national des personnes physiques créé par la loi du 8 août 1983 organisant un Registre national des personnes

⁶ Art. 5, 2°: remplacement.

8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen. De in dit register opgenomen gegevens gelden tot bewijs van het tegendeel. De griffier van de rechtbank controleert in dat geval de identiteitsgegevens aan de hand van het Rijksregister en voegt een uittreksel uit het Rijksregister bij het dossier.

Er geldt tevens vrijstelling van het overleggen van:

1° de in § 1 vermelde geboorteakten voor zover de betrokken kinderen in België geboren zijn;

2° de huwelijksakte, indien het huwelijk in België plaatsvond.

In beide gevallen vraagt de griffie van de rechtbank zelf afschrift van de akte op bij de houder van het register. Hetzelfde geldt wanneer de akte in België is overgeschreven en de griffie de plaats van de overschrijving ervan kent.

§ 3. De bepalingen van § 2 zijn niet van toepassing op een vordering in kort geding. Ze zijn evenmin van toepassing op personen die zijn ingeschreven in het wachtregister.

§ 4. Als de vermeldingen van de akte van rechtsingang onvolledig zijn of indien de griffie bepaalde informatie niet tijdig kon verkrijgen voor de inleidende zitting, nodigt de rechter de meest gereede partij uit de nodige inlichtingen te verstrekken of het dossier van de procedure te vervolledigen. Elke partij kan ook zelf het initiatief nemen om het dossier samen te stellen.

§ 5. Tot aan de sluiting van de debatten kunnen de partijen of een van de partijen de zaak of het voorwerp van de vordering uitbreiden of wijzigen, tegenvorderingen of aanvullende vorderingen inleiden, en dit aan de hand van op tegenspraak genomen conclusies of door conclusies die aan de andere echtgenoot worden meegedeeld bij gerechtsdeurwaardersexploot of bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs.

Art. 1255

§ 1. Indien de echtscheiding door de partijen gezamenlijk gevorderd wordt op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek, wordt het verzoekschrift ondertekend door iedere echtgenoot of ten minste door een advocaat of een notaris.

8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen. De in dit register opgenomen gegevens gelden tot bewijs van het tegendeel. De griffier van de rechtbank controleert in dat geval de identiteitsgegevens aan de hand van het Rijksregister en voegt een uittreksel uit het Rijksregister bij het dossier.

Er geldt tevens vrijstelling van het overleggen van:

1° de in § 1 vermelde **uittreksels uit de geboorteakten**⁷ voor zover de betrokken kinderen in België geboren zijn;

2° **het bewijs van de huwelijksvoltrekking**⁸, indien het huwelijk in België plaatsvond.

In beide gevallen vraagt de griffie van de rechtbank zelf afschrift van de akte op bij de houder van het register. Hetzelfde geldt wanneer de akte in België is overgeschreven en de griffie de plaats van de overschrijving ervan kent.

§ 3. De bepalingen van § 2 zijn niet van toepassing op een vordering in kort geding. Ze zijn evenmin van toepassing op personen die zijn ingeschreven in het wachtregister.

§ 4. Als de vermeldingen van de akte van rechtsingang onvolledig zijn of indien de griffie bepaalde informatie niet tijdig kon verkrijgen voor de inleidende zitting, nodigt de rechter de meest gereede partij uit de nodige inlichtingen te verstrekken of het dossier van de procedure te vervolledigen. Elke partij kan ook zelf het initiatief nemen om het dossier samen te stellen.

§ 5. Tot aan de sluiting van de debatten kunnen de partijen of een van de partijen de zaak of het voorwerp van de vordering uitbreiden of wijzigen, tegenvorderingen of aanvullende vorderingen inleiden, en dit aan de hand van op tegenspraak genomen conclusies of door conclusies die aan de andere echtgenoot worden meegedeeld bij gerechtsdeurwaardersexploot of bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs.

Art. 1255

§ 1. Indien de echtscheiding gezamenlijk wordt aangevraagd op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als vaststaat dat de partijen sinds meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn.⁹

⁷ Art. 5, 3°: vervanging.

⁸ Art. 5, 4°: vervanging.

⁹ Art. 6, 1°: vervanging.

physiques. Les données figurant dans ce registre font foi jusqu'à preuve du contraire. Le greffier du tribunal contrôle dans ce cas les données d'identité au moyen du Registre national et verse un extrait de celui-ci au dossier.

Ils sont également dispensés de fournir:

1° les actes de naissance mentionnés au § 1er, pour autant que les enfants concernés soient nés en Belgique;

2° l'acte de mariage, si le mariage a été contracté en Belgique.

Dans les deux cas, le greffe du tribunal demande lui-même une copie de l'acte au dépositaire du registre. Il en va de même lorsque l'acte a été transcrit en Belgique et que le greffe connaît le lieu de sa transcription.

§ 3. Les dispositions du § 2 ne s'appliquent pas à une action en référé. Elles ne s'appliquent pas davantage aux personnes inscrites au registre d'attente.

§ 4. Si les mentions de l'acte introductif d'instance sont incomplètes, ou si le greffe n'a pas pu recueillir en temps utile certaines informations pour l'audience d'introduction, le juge invite la partie la plus diligente à communiquer les informations requises ou à compléter le dossier de la procédure. Chaque partie peut aussi prendre elle-même l'initiative de constituer le dossier.

§ 5. Jusqu'à la clôture des débats, les parties ou l'une d'elles peuvent étendre ou modifier la cause ou l'objet de la demande, introduire des demandes reconventionnelles ou ampliatives, et ce, par conclusions contradictoirement prises, ou par conclusions communiquées à l'autre conjoint par exploit d'huissier ou par lettre recommandée à la poste avec accusé de réception.

Art. 1255

§ 1er. Si le divorce est sollicité conjointement sur la base de l'article 229, § 2, du Code civil, la requête est signée par chacun des époux, ou par au moins un avocat ou un notaire.

physiques. Les données figurant dans ce registre font foi jusqu'à preuve du contraire. Le greffier du tribunal contrôle dans ce cas les données d'identité au moyen du Registre national et verse un extrait de celui-ci au dossier.

Ils sont également dispensés de fournir:

1° les **extraits d'acte de naissance**⁷ mentionnés au § 1er, pour autant que les enfants concernés soient nés en Belgique;

2° **la preuve de la célébration du mariage**⁸, si le mariage a été contracté en Belgique.

Dans les deux cas, le greffe du tribunal demande lui-même une copie de l'acte au dépositaire du registre. Il en va de même lorsque l'acte a été transcrit en Belgique et que le greffe connaît le lieu de sa transcription.

§ 3. Les dispositions du § 2 ne s'appliquent pas à une action en référé. Elles ne s'appliquent pas davantage aux personnes inscrites au registre d'attente.

§ 4. Si les mentions de l'acte introductif d'instance sont incomplètes, ou si le greffe n'a pas pu recueillir en temps utile certaines informations pour l'audience d'introduction, le juge invite la partie la plus diligente à communiquer les informations requises ou à compléter le dossier de la procédure. Chaque partie peut aussi prendre elle-même l'initiative de constituer le dossier.

§ 5. Jusqu'à la clôture des débats, les parties ou l'une d'elles peuvent étendre ou modifier la cause ou l'objet de la demande, introduire des demandes reconventionnelles ou ampliatives, et ce, par conclusions contradictoirement prises, ou par conclusions communiquées à l'autre conjoint par exploit d'huissier ou par lettre recommandée à la poste avec accusé de réception.

Art. 1255

§ 1er. *Lorsque le divorce est sollicité conjointement sur la base de l'article 229, § 2, du Code civil, le juge prononce le divorce s'il est établi que les parties sont séparées de fait depuis plus de six mois.*⁹

⁷ Art 5, 3°: remplacement.

⁸ Art. 5, 4°: remplacement.

⁹ Art. 6, 1°: remplacement.

Als vaststaat dat de partijen sinds meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, spreekt de rechter de echtscheiding uit.

Als de partijen niet langer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van zes maanden, of drie maanden na de eerste verschijning van de partijen. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien de partijen hun wil hiertoe bevestigen.

Wanneer de rechter de echtscheiding uitspreekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden.

§ 2. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten met toepassing van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als hij vaststelt dat de partijen sinds meer dan één jaar feitelijk gescheiden zijn.

Als de partijen niet langer dan een jaar feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van een jaar, of een jaar na de eerste zitting. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien een van de partijen erom verzoekt.

§ 3. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten en de andere echtgenoot in de loop van de procedure zich met die vordering akkoord verklaart, wordt de echtscheiding uitgesproken, mits het respecteren van de in § 1 bedoelde termijnen.

§ 4. De feitelijke scheiding van de echtgenoten kan aangetoond worden door alle wettelijke middelen, met uitzondering van de bekentenis en de eed, en onder andere door voorlegging van een getuigschrift van woonplaats waaruit inschrijvingen op verschillende adressen blijken.

§ 5. Indien de echtscheiding door een van de partijen gevorderd wordt met toepassing van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, en het bewijs van de onherstelbare ontwrichting geleverd is, kan de rechter de echtscheiding dadelijk uitspreken.

§ 6. Behoudens uitzonderlijke omstandigheden is de persoonlijke verschijning van de partijen vereist in geval van een gezamenlijke vordering gebaseerd op artikel 229, § 2 van het Burgerlijk Wetboek, in de andere gevallen is de persoonlijke verschijning van de verzoekende partij vereist.

Als de partijen niet langer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van zes maanden, of drie maanden na de eerste verschijning van de partijen. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien de partijen hun wil hiertoe bevestigen.

Wanneer de rechter de echtscheiding uitspreekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden.

§ 2. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten met toepassing van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als hij vaststelt dat de partijen sinds meer dan één jaar feitelijk gescheiden zijn.

Als de partijen niet langer dan een jaar feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van een jaar, of een jaar na de eerste zitting. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien een van de partijen erom verzoekt.

§ 3. Indien de echtscheiding oorspronkelijk was aangevraagd wordt door één van de echtgenoten en de partijen het er in de loop van de procedure over eens worden om gezamenlijk de echtscheiding aan te vragen, wordt de echtscheiding uitgesproken, met inachtneming van de in § 1 bedoelde termijnen.¹⁰

§ 4. De feitelijke scheiding van de echtgenoten kan aangetoond worden door alle wettelijke middelen, met uitzondering van de bekentenis en de eed, en onder andere door voorlegging van een getuigschrift van woonplaats waaruit inschrijvingen op verschillende adressen blijken.

§ 5. Indien de echtscheiding door een van de partijen gevorderd wordt met toepassing van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, en het bewijs van de onherstelbare ontwrichting geleverd is, kan de rechter de echtscheiding dadelijk uitspreken.

§ 6. Behoudens uitzonderlijke omstandigheden is de persoonlijke verschijning van de partijen vereist in geval van een gezamenlijke vordering gebaseerd op artikel 229, § 2 van het Burgerlijk Wetboek, in de andere gevallen is de persoonlijke verschijning van de verzoekende partij vereist.

¹⁰ Art. 6, 2°: vervanging.

S'il est établi que les parties sont séparées de fait depuis plus de six mois, le juge prononce le divorce.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus de six mois, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai de six mois, ou trois mois après la première comparution des parties. Lors de cette audience, si les parties confirment leur volonté, le juge prononce le divorce.

Lorsqu'il prononce le divorce, le juge homologue le cas échéant les accords intervenus entre parties.

§ 2. Si le divorce est demandé par l'un des époux en application de l'article 229, § 3, du Code civil, le juge prononce le divorce s'il constate que les parties sont séparées de fait depuis plus d'un an.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus d'un an, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai d'un an, ou un an après la première audience. Lors de cette audience, si l'une des parties le requiert, le juge prononce le divorce.

§ 3. Si le divorce est demandé par l'un des époux et qu'en cours de procédure, l'autre marque son accord quant à la demande, le divorce est prononcé moyennant le respect des délais visés au § 1er.

§ 4. La séparation de fait des époux peut être établie par toutes voies de droit, l'aveu et le serment exceptés, et notamment par la production de certificats de domicile démontrant des inscriptions à des adresses différentes.

§ 5. Si le divorce est demandé par l'une des parties, en application de l'article 229, § 1er, du Code civil, et que le caractère irrémédiable de la désunion est établi, le juge peut prononcer le divorce sans délai.

§ 6. Sauf circonstances exceptionnelles, la comparution personnelle des parties est requise en cas de demande conjointe fondée sur l'article 229, § 2, du Code Civil et la comparution personnelle de la partie demanderesse dans les autres cas.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus de six mois, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai de six mois, ou trois mois après la première comparution des parties. Lors de cette audience, si les parties confirment leur volonté, le juge prononce le divorce.

Lorsqu'il prononce le divorce, le juge homologue le cas échéant les accords intervenus entre parties.

§ 2. Si le divorce est demandé par l'un des époux en application de l'article 229, § 3, du Code civil, le juge prononce le divorce s'il constate que les parties sont séparées de fait depuis plus d'un an.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus d'un an, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai d'un an, ou un an après la première audience. Lors de cette audience, si l'une des parties le requiert, le juge prononce le divorce.

§ 3. Lorsque le divorce a été originairement demandé par l'un des époux et que, en cours de procédure, les parties s'accordent pour solliciter conjointement le divorce, le divorce est prononcé moyennant le respect des délais visés au § 1er.¹⁰

§ 4. La séparation de fait des époux peut être établie par toutes voies de droit, l'aveu et le serment exceptés, et notamment par la production de certificats de domicile démontrant des inscriptions à des adresses différentes.

§ 5. Si le divorce est demandé par l'une des parties, en application de l'article 229, § 1er, du Code civil, et que le caractère irrémédiable de la désunion est établi, le juge peut prononcer le divorce sans délai.

§ 6. Sauf circonstances exceptionnelles, la comparution personnelle des parties est requise en cas de demande conjointe fondée sur l'article 229, § 2, du Code Civil et la comparution personnelle de la partie demanderesse dans les autres cas.

¹⁰ Art. 6, 2°: remplacement.

De zitting heeft in elk geval plaats in raadkamer.

Onverminderd artikel 1734 poogt de rechter de partijen te verzoenen. Hij verstrekt hen alle nuttige inlichtingen over de rechtspleging en met name over het nut een beroep te doen op de bemiddeling waarin het zevende deel van dit Wetboek voorziet. Hij kan de schorsing van de procedure bevelen teneinde de partijen de mogelijkheid te bieden alle nuttige inlichtingen dienaangaande in te winnen. De duur van de schorsing mag niet meer bedragen dan één maand.

§ 7. Als een echtgenoot zich in een toestand van krankzinnigheid of van diepe geestesgestoordheid bevindt, wordt hij als verweerder vertegenwoordigd door zijn voogd, zijn voorlopige bewindvoerder of, bij gebreke van dezen, door een beheerder ad hoc die vooraf door de voorzitter van de rechtbank aangewezen wordt op verzoek van de eisende partij.

Art. 1274

De termijn om zich in cassatie te voorzien tegen een beslissing die de echtscheiding uitspreekt, wordt vastgesteld op één maand. Deze termijn en de voorziening in cassatie schorsen de tenuitvoerlegging.

Art. 1288

Zij zijn (...) ertoe gehouden hun overeenkomst omtrent de volgende punten bij geschrift vast te leggen:

1° de verblijfplaats van elk van beide echtgenoten gedurende de proeftijd;

2° het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van de kinderen en het recht op persoonlijk contact zoals bedoeld in artikel 374, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek wat betreft (de minderjarige ongetrouwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd), zowel gedurende de proeftijd als na de echtscheiding;

3° de bijdrage van elk van beide echtgenoten in het levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van voornoemde kinderen, onverminderd de rechten hen door Hoofdstuk V van Titel V van Boek I van het Burgerlijk Wetboek toegekend;

De zitting heeft in elk geval plaats in raadkamer.

Onverminderd artikel 1734 poogt de rechter de partijen te verzoenen. Hij verstrekt hen alle nuttige inlichtingen over de rechtspleging en met name over het nut een beroep te doen op de bemiddeling waarin het zevende deel van dit Wetboek voorziet. Hij kan de schorsing van de procedure bevelen teneinde de partijen de mogelijkheid te bieden alle nuttige inlichtingen dienaangaande in te winnen. De duur van de schorsing mag niet meer bedragen dan één maand.

§ 7. Als een echtgenoot zich in een toestand van krankzinnigheid of van diepe geestesgestoordheid bevindt, wordt hij als verweerder vertegenwoordigd door zijn voogd, zijn voorlopige bewindvoerder of, bij gebreke van dezen, door een beheerder ad hoc die vooraf door de voorzitter van de rechtbank aangewezen wordt op verzoek van de eisende partij.

Art. 1274

De termijn om zich in cassatie te voorzien tegen een arrest waarbij uitspraak wordt gedaan over een aanvraag tot echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk, alsmede de voorziening in cassatie schorsen de tenuitvoerlegging.¹¹

Art. 1288

Zij zijn (...) ertoe gehouden hun overeenkomst omtrent de volgende punten bij geschrift vast te leggen:

1° de verblijfplaats van elk van beide echtgenoten gedurende de proeftijd;

2° het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van de kinderen en het recht op persoonlijk contact zoals bedoeld in artikel 374, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek wat betreft (de minderjarige ongetrouwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd), zowel gedurende de proeftijd als na de echtscheiding;

3° de bijdrage van elk van beide echtgenoten in het levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van voornoemde kinderen, onverminderd de rechten hen door Hoofdstuk V van Titel V van Boek I van het Burgerlijk Wetboek toegekend;

¹¹ Art. 9: vervanging.

En toute hypothèse, l'audience a lieu en chambre du conseil.

Sans préjudice de l'article 1734, le juge tente de concilier les parties. Il leur donne toutes informations utiles sur la procédure et en particulier sur l'intérêt de recourir à la médiation telle que prévue à la septième partie du présent Code. Il peut ordonner la surséance à la procédure afin de permettre aux parties de recueillir toutes informations utiles à cet égard. La durée de la surséance ne peut être supérieure à un mois.

§ 7. Si l'un des époux est dans un état de démence ou dans un état grave de déséquilibre mental, il est représenté en tant que défendeur par son tuteur, son administrateur provisoire, ou, à défaut, par un administrateur ad hoc désigné préalablement par le président du tribunal à la requête de la partie demanderesse.

Art. 1274

Le délai pour se pourvoir en cassation contre une décision prononçant le divorce est d'un mois. Ce délai et le pourvoi sont suspensifs.

Art. 1288

Ils sont tenus de constater par écrit leur convention visant:

1° la résidence de chacun des époux pendant le temps des épreuves;

2° l'autorité sur la personne et l'administration des biens des enfants et le droit aux relations personnelles visé à l'article 374, alinéa 4, du Code civil en ce qui concerne les enfants mineurs non mariés et non émancipés communs aux deux époux, les enfants qu'ils ont adoptés et les enfants de l'un d'eux que l'autre a adoptés, tant pendant le temps des épreuves qu'après le divorce;

3° la contribution de chacun des époux à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate desdits enfants, sans préjudice des droits qui leur sont reconnus par le Chapitre V, Titre V, Livre premier, du Code civil;

En toute hypothèse, l'audience a lieu en chambre du conseil.

Sans préjudice de l'article 1734, le juge tente de concilier les parties. Il leur donne toutes informations utiles sur la procédure et en particulier sur l'intérêt de recourir à la médiation telle que prévue à la septième partie du présent Code. Il peut ordonner la surséance à la procédure afin de permettre aux parties de recueillir toutes informations utiles à cet égard. La durée de la surséance ne peut être supérieure à un mois.

§ 7. Si l'un des époux est dans un état de démence ou dans un état grave de déséquilibre mental, il est représenté en tant que défendeur par son tuteur, son administrateur provisoire, ou, à défaut, par un administrateur ad hoc désigné préalablement par le président du tribunal à la requête de la partie demanderesse.

Art. 1274

Le délai pour se pourvoir en cassation contre l'arrêt statuant sur une demande en divorce pour désunion irrémédiable et le pourvoi en cassation sont suspensifs.¹¹

Art. 1288

Ils sont tenus de constater par écrit leur convention visant:

1° la résidence de chacun des époux pendant le temps des épreuves;

2° l'autorité sur la personne et l'administration des biens des enfants et le droit aux relations personnelles visé à l'article 374, alinéa 4, du Code civil en ce qui concerne les enfants mineurs non mariés et non émancipés communs aux deux époux, les enfants qu'ils ont adoptés et les enfants de l'un d'eux que l'autre a adoptés, tant pendant le temps des épreuves qu'après le divorce;

3° la contribution de chacun des époux à l'entretien, à l'éducation et à la formation adéquate desdits enfants, sans préjudice des droits qui leur sont reconnus par le Chapitre V, Titre V, Livre premier, du Code civil;

¹¹ Art. 9: remplacement.

4° het bedrag van de eventuele uitkering te betalen door de ene echtgenoot aan de andere, gedurende de proeftijd en na de echtscheiding, de formule voor de eventuele aanpassing van die uitkering aan de kosten van levensonderhoud, de omstandigheden waaronder dit bedrag na de echtscheiding kan worden herzien en de nadere bepalingen ter zake.

Wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, kunnen de beshikkingen bedoeld in het 2° en het 3° van het voorgaande lid na de echtscheiding worden herzien door de bevoegde rechter.

4° het bedrag van de eventuele uitkering te betalen door de ene echtgenoot aan de andere, gedurende de proeftijd en na de echtscheiding, de formule voor de eventuele aanpassing van die uitkering aan de kosten van levensonderhoud, de omstandigheden waaronder dit bedrag na de echtscheiding kan worden herzien en de nadere bepalingen ter zake.

Wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, kunnen de beshikkingen bedoeld in het 2° en het 3° van het voorgaande lid na de echtscheiding worden herzien door de bevoegde rechter.

Uitgezonderd indien de partijen uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen, kan de bevoegde rechter op verzoek van een van de partijen de in het 4° van het vorige lid bedoelde uitkering achteraf verhogen, verminderen of afschaffen, indien ten gevolge van nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen het bedrag ervan niet langer aangepast is.¹²

¹² Art. 11: aanvulling.

4° le montant de l'éventuelle pension à payer par l'un des époux à l'autre pendant les épreuves et après le divorce, la formule de son éventuelle adaptation au coût de la vie, les circonstances dans lesquelles et les modalités selon lesquelles ce montant pourra être révisé après le divorce.

Lorsque des circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties modifient sensiblement leur situation ou celle des enfants, les dispositions visées aux 2° et 3° de l'alinéa précédent peuvent être révisées après le divorce, par le juge compétent.

4° le montant de l'éventuelle pension à payer par l'un des époux à l'autre pendant les épreuves et après le divorce, la formule de son éventuelle adaptation au coût de la vie, les circonstances dans lesquelles et les modalités selon lesquelles ce montant pourra être révisé après le divorce.

Lorsque des circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties modifient sensiblement leur situation ou celle des enfants, les dispositions visées aux 2° et 3° de l'alinéa précédent peuvent être révisées après le divorce, par le juge compétent.

Sauf si les parties ont convenu expressément le contraire, le juge compétent peut, à la demande d'une des parties, ultérieurement augmenter, réduire ou supprimer la pension visée au 4° de l'alinéa précédent si, par suite de circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties, son montant n'est plus adapté.¹²

¹² Art. 11: addition.